

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland. Samtidigt föreslås det att lagen om Innovationsfinansieringsverket Tekes och lagen om aktiebolaget Finpro Oy upphävs. Enligt förslaget ändras Innovationsfinansieringsverket Tekes till Innovationsfinansieringsverket Business Finland och Finpro Oy till Business Finland Ab. Finansieringsverket föreslås höra till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Bolaget ska i sin helhet ägas av staten och styras av finansieringsverket i dess egenskap av ägare.

I lagen finns dessutom bestämmelser om organiseringen av finansieringsverkets och bolagets funktioner samt om deras uppgifter och ledning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning.....	5
2.2 Nuläget för Tekes och Finpro	6
2.3 Nationell lagstiftning och EU-lagstiftning om stödformerna	11
2.4 Bedömning av nuläget	12
2.5 Internationell jämförelse med vissa konkurrentländer	13
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	18
3.1 Målsättning	18
3.2 Alternativ	21
3.3 Förslag	23
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	24
4.1 Ekonomiska konsekvenser	24
4.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	26
4.3 Konkurrenspolitiska konsekvenser och statligt stöd	27
4.4 Samhälleliga konsekvenser	27
4.5 Organisatoriska konsekvenser och personalkonsekvenser	27
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	28
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	29
DETALJMOTIVERING	30
1 LAGFÖRSLAG	30
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER.....	38
3 IKRAFTTRÄDANDE	39
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	39

RP 158/2017 rd

LAGFÖRSLAG	42
Lag om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland	42

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Regeringen beslutade på sitt strategimöte den 27 mars 2017 att de funktioner som Tekes och Finpro Oy har strategiskt och funktionellt sett ska slås samman till helheten Business Finland, där Innovationsfinansieringsverket Business Finland (finansieringsverket) och aktiebolaget Business Finland (bolaget) som helt ägs av staten förverkligar en gemensam strategi som leds centralt. För finansieringsverket och bolaget skapas en gemensam ledningsmodell.

Den nya helheten Business Finland bildas av en statlig myndighet (finansieringsverket) och ett bolag som utför kundfunktionerna och där viktiga riksomfattande funktioner som gäller innovationsverksamhet, internationalisering, utländska investeringar och turismfrämjande samlas. Business Finland ska vara en riksomfattande aktör med ett regionalt nätverk i Finland och utomlands i länder som är viktiga mål för Finland i fråga om export, investeringar, innovationer och främjande av turismen. Till finansieringsverkets uppgifter hör den strategiska ledningen, ägarstyrningen av bolaget och den offentliga förvaltningen, det vill säga myndighetsuppgifterna – i synnerhet finansieringsbesluten samt annan utövning av offentlig makt i samband med finansieringsärenden, såsom beslut om utbetalningar och återkrav. Bolaget ska fokusera på verkställandet av kundprocesserna och på främjandeuppgifterna och det ska operativt producera tjänster inom forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet, internationalisering, utländska investeringar och turismfrämjande utifrån ett serviceavtal mellan finansieringsverket och bolaget. Med hjälp av bolaget kan man utveckla samarbete och gemensamma tjänster till exempel med de övriga aktörerna inom Team Finland (TF), landskapens producenter av tillväxttjänster och privata tjänsteleverantörer. Den nya aktören kommer i inledningsskedet att ha cirka 600 anställda, nästan 40 kontor utomlands samt på 16 orter i Finland. Avsikten är att Business Finland ska inleda verksamheten den 1 januari 2018.

Den funktionella sammanslagningen stöder regeringens mål att skapa klarhet i och förenkla servicesystemet för företag, internationalisera innovationssystemet, fördubbla små och medelstora företags export före 2020 samt stödja landskapens tillväxttjänster med en stark riksomfattande aktör som stöder företagets tillväxt och internationalisering. Ett mål med sammanslagningen är även att skapa förutsättningar för att personalresurserna ska kunna riktas med betoning på det operativa arbetet, kundgränssnittet och utrikesfunktionerna.

Enligt den gällande lagstiftningen är Innovationsfinansieringsverket Tekes en myndighet som driver teknologi- och innovationspolitik på arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Tekes syfte är att främja utvecklingen av industri och service med hjälp av teknologi och innovationer. Verksamheten ska reformera näringarna, öka förädlingsvärdet, förbättra produktiviteten och arbetslivets kvalitet, öka exporten samt skapa sysselsättning och välfärd. Finpro Oy är ett bolag med specialuppdrag som ägs helt och hållet av staten och som har som syfte att främja och stödja den finländska ekonomins och det finländska näringslivets internationella konkurrenskraft och internationalisering (lagen om aktiebolaget Finpro Oy 1446/2015 1 §).

Enligt förslaget ändras Innovationsfinansieringsverket Tekes namn till Innovationsfinansieringsverket Business Finland (finansieringsverket), Finpro Oy:s namn ändras till Business Finland Ab (bolaget) och omorganiseringen av dessa funktioner, uppgifter samt förhållandet mellan finansieringsverket och bolaget regleras. Finansieringsverket och bolaget bildar en tät funktionell helhet som ska styras som en enhet och i fråga om denna används benämningen ”Business Finland” i det dagliga arbetet. Arbets- och näringsministeriet resultatstyr finansieringsverket och ställer upp strategiska resultatmål samt resurser till förfogande för helheten

Business Finland. Finansieringsverkets generaldirektör svarar för bolagets ägarstyrning. Finansieringsverket låter enligt förslaget bolaget utföra operativa kundserviceuppgifter och främjandeuppgifter och fastställer årligen bolagets mål och uppgifter samt ersättningen som ska betalas för tjänsterna i ett serviceavtal. Vissa av Tekes uppgifter och personalen som utför dem övergår till bolaget genom överlåtelse av rörelse.

Uppgiftsfördelningen mellan finansieringsverket och bolaget som är inriktat på den operativa verksamheten samt bolagets organisation preciseras medan genomförandet av reformen framskrider. Uppgifterna fastställs dock i huvudsak i lagen. Bolaget ska även ansvara för ledningen och koordineringen av utländska kontor med nätverket av beskickningar utomlands i samarbete med utrikesministeriet på det sätt som man kommer överens om med utrikesministeriet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

Lagstiftningen om Tekes

Tekes verksamhet regleras i lagen om Innovationsfinansieringsverket Tekes (717/2008, lagens namn ändrat genom lag 963/2013). Enligt 1 § hör Innovationsfinansieringsverket Tekes, som driver teknologi- och innovationspolitik, till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Enligt 2 § är syftet med Tekes verksamhet att med hjälp av teknologi och innovationer främja utvecklingen inom industri och service. Verksamheten ska reformera näringarna, öka förädlingsvärdet, förbättra produktiviteten och arbetslivets kvalitet, öka exporten samt skapa sysselsättning och välfärd.

Tekes uppgifter anges i 3 §. Enligt 1 mom. ska Tekes genom sin sakkunskap och finansieringsverksamhet främja såväl utvecklingen av teknologier och innovationer som ett omfattande utnyttjande av forsknings- och innovationsverksamhetens resultat i näringsverksamheten, arbetslivet och på annat håll i samhället samt kapitalplaceringsmarknaden för företagens tidiga fas.

Enligt 2 mom. utför Tekes dessutom sådana uppgifter i anslutning till planering, utredningar, försök och uppföljning inom teknologi- och innovationspolitiken som arbets- och näringsministeriet ger verket inom ramen för sin resultatstyrning eller som särskilt föreskrivs för verket genom förordning av statsrådet (3 § 2 mom.).

Tekes får sköta uppgifter som hänför sig till det internationella forsknings- och innovations-samarbetet genom att administrera ett av staten helägt aktiebolag som bildats för dessa uppgifter och svara för ägarstyrningen av bolaget (3 § 3 mom.). Tekes sköter också statsbidragsmyndighetens uppgifter i samband med närings-, energi- och miljöpolitiska stöd (ett nytt 4 mom. trädde i kraft den 1 januari 2017). Tekes får mot ersättning producera administrativa stödtjänster till de aktiebolag som verket administrerar (3 § 5 mom.).

Enligt 4 § leds Tekes av en generaldirektör som utnämns av statsrådet. Generaldirektören leder, övervakar och utvecklar Tekes verksamhet och ansvarar för verksamhetens resultat och för att målen uppnås. Generaldirektören kan genom arbetsordningen överföra beslutanderätt på en person som står i anställningsförhållande till Tekes, dock så att beslutanderätten i uppgifter som förutsätter betydande utövning av offentlig makt inte överförs på andra än personer i tjänsteförhållande.

Enligt 5 § har Tekes en direktion som utnämns av statsrådet för tre år i sänder. Direktionen styr, följer och övervakar Tekes verksamhet. Direktionen beslutar om Tekes allmänna verksamhetslinjer och om verksamhetens effektmål och övriga mål med beaktande av de mål som har överenskommit med arbets- och näringsministeriet.

Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om direktionens rätt att besluta om beviljande av finansiering för företags och sammanslutningars forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt och för offentliga forskningsprojekt inom ramen för de bevillningsfullmakter som anvisats Tekes i statsbudgeten (6 § 2 mom.) samt om övriga uppgifter (6 § 4 mom.).

Direktionen beslutar om ägarstyrningen av de aktiebolag som administreras av Tekes och som avses i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (6 § 3 mom.). Enligt 7 § har Tekes en delegation som följer Tekes verksamhet.

Närmare bestämmelser om Innovationsfinansieringsverket Tekes uppgifter, verksamhet och organisation samt vissa administrativa omständigheter utfärdas genom förordning av statsrådet (9 §).

Lagen om Finpro Oy

Finpro Oy är ett bolag med specialuppdrag som staten äger helt och hållet och som har som syfte att främja och stödja den finländska ekonomins och det finländska näringslivets internationella konkurrenskraft och internationalisering (lagen om aktiebolaget Finpro Oy 1 §). Bolaget ägs av staten, är i statens besittning och det hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Ministeriet svarar för ägarstyrningen. Bestämmelser om det beslutsfattande som gäller innehav i bolaget och om ägarstyrningen av bolaget finns i lagen om statligt bolagsinnehav och ägarstyrning (1 § 2 mom.).

Enligt 2 § har Finpro till uppgift att främja finländska företags konkurrenskraft, internationalisering och export samt utveckla kunnandet med avseende på den internationella handel företagen bedriver, främja utländska investeringar och kapitalplaceringar i Finland samt främja, utveckla och forska i turismen från utlandet till Finland. Bolaget svarar för den internationella verksamheten i anslutning till bolagets uppgift. Bolaget kan ha dotterbolag som sköter bolagets uppgifter. Närmare bestämmelser om bolagets uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet. (2 §)

Enligt 3 § är bolagets syfte inte att ge vinst. Bolagets vinst används i sin helhet till egen verksamhet i enlighet med bolagets uppgifter och till kompetensutveckling. Enligt 4 § beviljas statsunderstöd för bolagets verksamhet inom ramen för ett anslag som tas in i statsbudgeten.

Enligt 5 § ska bolaget på begäran ge ministeriet de uppgifter som behövs för att styra och övervaka bolaget. Enligt 5 a § finns bestämmelser om utlämnande av uppgifter om bolaget för att företagstjänster ska kunna tillhandahållas i lagen om kundinformationssystemet för företagstjänster (293/2017).

2.2 Nuläget för Tekes och Finpro

Tekes verksamhet

Karakteristiskt för Tekes verksamhet är att experter i hög grad deltar i olika funktioner både i kundprocessen och i finansieringsprocessen. Av denna orsak ger en presentation av persona-

lens storlek baserad på årsverken inte nödvändigtvis en fullständig bild av hur organisationens resurser är riktade, eftersom samma person kan delta i flera olika funktioner eller ha flera olika roller till exempel när ett kundprojekt framskrider eller en kunds företagsverksamhet utvecklas.

Tekes ansvarsområden

Tekes finansierings- och kundarbete är koncentrerat till tre ansvarsområden. Ansvarsområdet Start up-företag (67 årsverken) svarar för skötseln av kundförhållanden och finansieringstjänster för företag som har funnits i färre än sex år samt i det inledande skedet för utvecklingen av företagens kapitalplaceringsverksamhet tillsammans med Tekes Venture Capital Ab. Ansvarsområdet Små och medelstora företag (66 årsverken) svarar för skötseln av kundförhållanden och finansierings-, tillväxt- och internationaliseringstjänster för små och medelstora företag och tillväxtföretag som har funnits i minst sex år och sysselsätter färre än 250 personer. Ansvarsområdet Nätverksföretag och forskning (51 årsverken) svarar för skötseln av kundförhållanden och finansieringstjänster för alla offentliga organisationer samt för stora företag och tillväxtföretag som sysselsätter minst 250 personer.

Ansvarsområdet Stöd för kundarbete och finansiering bär helhetsansvaret för de gemensamma principerna och de gemensamma verksamhetssätten för kundarbetet, att finansieringsverksamheten är fungerande, lagenlig och enhetlig och utvecklingen av den, projektuppföljningen och utbetalningarna samt tjänsterna för näringsfinansiering. Antalet årsverken för ansvarsområdet är för närvarande 95.

Ansvarsområdet Strategi och program har som uppgift att förverkliga Tekes strategi och förvalta det styrsystem som utgår från strategin. Ansvarsområdet svarar också för planeringen av Tekes programverksamhet och gemensamma verksamhetssätt, Tekes internationella verksamhet, det internationella nätverket och EU-påverkandet samt samarbete och gemensamma program kring dem. Antalet årsverken för ansvarsområdet är 31, varav 7 vid kontor i utlandet.

Ansvarsområdet Stödfunktioner svarar för personaltjänsterna, utvecklingsverksamheten på Tekes-nivå och personalutvecklingen samt för Tekes allmänna förvaltning, ekonomi, anskaffningar, lokaler och säkerhet. Antalet årsverken för ansvarsområdet är 27 inklusive generaldirektören och den interna revisionen.

Det sammanlagda antalet årsverken för Tekes är för närvarande 336.

Tekes finansieringstjänster

Tekes erbjuder innovationsfinansiering för företag, forskningsorganisationer och producenter av offentliga tjänster. Den största målgruppen för finansieringen är små och medelstora företag som genomgår internationalisering och söker tillväxt.

Företag kan beviljas finansiering för genomförandet av forsknings- och utvecklingsprojekt. Tekes tjänster för innovationsfinansiering är indelade enligt det primära syftet: 1) kunskapsfinansiering, med hjälp av vilken företaget skaffar den kompetens som behövs för internationaliseringen, 2) forsknings- och utvecklingsfinansiering, som kan gälla utvecklande av en ny produkt eller en produkt som ska förbättras på ett betydande sätt, en tjänst, en produktionsmetod eller en affärsmodell eller höjande av kompetensen och 3) finansiering för unga innovativa företag, vilket påskyndar tillträdet till marknaden för företag av en viss ålder. Förutom inno-

ventionsfinansieringen tillhandahåller Tekes tjänster för näringsfinansiering. Finansieringen till företagen beviljas antingen som understöd eller som lån.

Företag kan beviljas finansiering för genomförandet av forsknings- och utvecklingsprojekt. Målet med projektet kan vara att utveckla en ny produkt eller en produkt som ska förbättras på ett betydande sätt, en tjänst, en produktionsmetod eller en affärsmodell eller att höja kompetensen. Dessutom kan finansiering beviljas för utredning av förutsättningarna för internationalisering samt för arbetslivsinnovationer och unga innovativa företag. Finansieringen till företagen kan beviljas som understöd, lån eller som en kombination av båda.

Målet med finansieringen av offentlig forskning är att möjliggöra forskning på hög nivå med kommersiell eller samhällelig nyttopotential i samarbete med företag. Dessutom kan utvecklingen av den egna verksamheten hos producenter av offentliga tjänster finansieras.

Tekes finansieringsbeslut grundar sig på den sökandes finansieringsansökan. Vid beredningen av finansieringsbesluten och i beslut som rör finansieringen drar Tekes nytta av uppgifter om kunderna som man skaffat genom kundarbetet och under den sökandes tidigare projekt. Beslutsfattandet i fråga om finansieringsbesluten följer en hierarkisk gradering som fastställs i Tekes arbetsordning och enligt vilken befogenheten bestäms enligt valutabeloppet i beslutet. Processen är densamma både för understöd och för lån.

Tekes kundarbete

Tekes använder en kundprocess bestående av tre steg som kallas QDA-modellen. Utgångspunkten för kundarbetet är en granskning av kundens situation i sin helhet, inte utgående från användningen av enskilda tjänster. Det viktigaste är att identifiera de kunder som har tillräckliga förutsättningar för tillväxt och koncentrera tjänsterna till den här målgruppen. Kundprocessen styrs av det tillväxtskede som kunden befinner sig i. Med hjälp av rådgivning och sparring kan man ta fram sådana servicelösningar för tillväxtflaskhalsar och förnyelsebehov som är lämpliga med tanke på kundens situation. Tekes har skiftat tyngdpunkten i kundarbetet från handläggning av ansökningar till sparring av potentiella kunder redan innan ansökningarna tas emot. På detta sätt säkerställer man att de kunder som är mest lovande och betydande med avseende på den potentiella effekten blir valda för finansiering.

I det första skedet i kundprocessen (Qualify) väljer man ut potentiella Tekes-kunder samt gör en inledande utredning av kundförhållandet och en preliminär kartläggning av servicebehovet. Detta skede av kundarbetet innefattar behandling av kontakter från potentiella kunder, identifiering av potentiella kunder, utredning av kundens tillväxtvilja och grundkapacitet, kvalificering, handledning av kunden vidare på basis av den preliminära bedömningen av servicebehovet. Det är fråga om grundläggande rådgivning om förutsättningarna för innovationsverksamhet, tillväxt och internationalisering och utifrån den handleds kunden till rätt servicestig så snabbt som möjligt. Kundarbetet utförs i samarbete med Team Finland-aktörerna och för detta ändamål finns ett särskilt team av serviceexperter. Efter det här skedet övergår en del av kunderna till Tekes tjänster, andra till andra Team Finland-tjänster och en betydande del börjar utnyttja helt andra tjänster.

I kundprocessens andra skede (Develop) är kundarbetet fokuserat på rådgivning och sparring av de kunder som har tillräckligt stor vilja att växa, utvecklas och internationaliseras, men som fortfarande har brister i förmågan till detta. Det är det skede när förmågan förbättras, när den potentiella kundens servicebehov konkretiseras och preciseras, tillväxtplanen sparras och ett mer omfattande serviceförslag utarbetas om de tjänster som står till buds. I det här skedet av

kundarbetet kan kunden erbjudas Tekes tjänster för kunskapsfinansiering, till exempel Tempo och Kiito. Kundarbetet innefattar sparringdiskussioner med kunden, rådgivning om kunskapsfinansiering, kartläggning av övriga servicebehov, eventuell handläggning av ansökan om kunskapsfinansiering (beredning av förslaget), uppföljning av projekt samt fortsatta diskussioner som följer av projektet. Målet är att processen ska vara så smidig som möjligt för kunden och därför är det ofta ändamålsenligt att samma team sköter sparringen i kundarbetet ända tills projektet avslutas. En del kundförhållanden avslutas under Develop-skedet, medan andra fortsätter som ett kundförhållande som sköts på längre sikt.

Det tredje skedet i kundprocessen (Account) fokuserar på de kunder som utöver tillväxtvilja även har tillräckligt bekräftad förmåga att växa internationellt. I det här skedet betjänas en redan utvald kundgrupp, som det är ändamålsenligt att satsa flest resurser på. Detta skede av kundarbetet inleds vanligen när en kund ansöker om Tekes finansiering för forskning och utveckling eller finansiering för unga innovativa företag. Till en början är kundarbetet fokuserat på handläggningen av finansieringsansökan (mottagande av ansökan, hörande av kunden, beredning av förslaget, beslutsfattande och meddelande om beslutet). Efter ansökningsskedet utförs kundarbetet vid servicepunkter där man följer upp hur företagets tillväxt och det finansierade projektet framskrider samt vid behov tillhandahåller olika tilläggstjänster enligt kundens situation. För kundarbetet ansvarar en kundansvarig som till stöd för sig samlar ihop ett team enligt kundens behov för att producera de tjänster som kunden behöver.

Tekes program och internationella tjänster

Tekes program är helheter inom finansierings- och experttjänster. Programmen varar vanligen 3–6 år. Programmen främjar Tekes strategi att fokusera på förnyelse i företagen, det vill säga på vändpunkter och förändringar inom olika branscher. Företag och forskningsorganisationer deltar i programmen med sina forsknings- och utvecklingsprojekt, som kan finansieras av Tekes. Inom programmen ordnas också olika evenemang, utbildningar och seminarier, som är avsedda också för andra än de kunder som får finansiering från Tekes.

Genom sin verksamhet arbetar Tekes också för att finländska företag och forskningsorganisationer ska få tillgång till internationellt samarbete. Vägarna till internationellt forsknings- och innovationssamarbete går till exempel via program som finansieras av Europeiska kommissionen, de europeiska ländernas gemensamma program, europeiska samarbetsnätverk och globalt samarbete. Tekes internationaliseringstjänster innefattar information, kontakter, evenemang, rådgivning och konkreta samarbetsprojekt. Tjänsterna produceras i samarbete med de övriga Team Finland-aktörerna.

Finpros verksamhet

Nedan presenteras Finpro Oy:s nuvarande resurser och enheternas huvuduppgifter.

Global Network

All Finpros personal i utlandet hör till enheten Global Network och arbetar vid kontor som sköts av Finpro vid olika Finland Trade Center. En del av dem finns i anslutning till beskickningar i utlandet, medan andra kan vara belägna i andra städer, om ett lands centrum för affärslivet inte ligger i den administrativa huvudstaden. Det utländska nätverket är djupt integrerat med Finpros kärnfunktioner och utför Finpros kärnuppgifter, som beskrivs nedan (exportfrämjande, främjande av turismen från utlandet till Finland samt främjande av utländska investeringar i Finland). En del av personalen i det utländska nätverket är anställd lokalt och en del

är utsänd från Finland. De olika bakgrunderna kompletterar varandra för att de finländska företagen ska ha tillgång till en så god förståelse för den lokala kulturen, affärsmiljön och verksamhetssätten som möjligt, men också till formellare auktoritet. En betydande del av de arbetstagare som är utsända från Finland har diplomatstatus, vilket gör det möjligt för dem att representera Finland. En enskild anställd kan ha arbetsuppgifter som hör samman med en eller flera av Finpros kärnuppgifter. Det nuvarande antalet årsverken för det utländska nätverket är 98.

Invest in Finland

Invest in Finland har som uppgift att främja utländska investeringar i Finland. Invest in Finland är i praktiken en nationell försäljnings- och marknadsföringsenhet som strävar efter att främja utländska företags investeringar i Finland. Invest in Finland arbetar med inriktning på utländska företag som en trovärdig och neutral aktör som erbjuder tillförlitlig information om Finland som investeringsobjekt. Som rådgivare gör Invest in Finland det också möjligt för företag att skapa diskussionskontakter med representanter för den finländska staten och kommunerna, men utövar själv inte offentlig makt. Arbetsuppgifterna förutsätter grundlig kännedom om företagsvärlden och ett konsultativt grepp. Det nuvarande antalet årsverken är 28.

Visit Finland

Enhetens uppgift är att främja turismen från utlandet till Finland. Enheten är en neutral, riksomfattande utvecklare av hela turismbranschen. Det är viktigt att personalen har ingående kunskaper om turismbranschen och därför kommer den oftast från den privata sektorn. Dessutom har enheten ett centralt ansvar för den kommunikation som för ut Finlandsbilden. Detta förutsätter nära samordning och flexibel arbetsfördelning med utrikesministeriet och de andra ministerierna, vilket är mycket möjligt tack vare den neutrala roll som Visit Finland har. Uppgiften förutsätter att en långsiktig strategi förverkligas, eftersom bilden av Finland och turistströmmarna långsamt förändras under en tidsperiod omfattande flera år. Det nuvarande antalet årsverken är 24.

Export Finland

Enhetens uppgift är att arbeta för finländska företags export och internationella tillväxt. På samma sätt som enheterna Invest in Finland och Visit Finland arbetar Export Finland som en riksomfattande, neutral aktör som är oberoende av privata intressen med att främja export och utveckla olika branscher. Enheten administrerar ett betydande antal företagsinriktade tillväxtprogram, som är ett sätt att fullgöra uppgiften att utveckla nyckelbranscherna. Det nuvarande antalet årsverken är 70.

Utöver de funktioner som nämns ovan tillhandahåller Finpro allmänna rådgivningstjänster för företag och i och med Business Finland-reformen strävar man efter en helhet som är mer integrerad med de offentliga finansieringstjänsterna än tidigare. I verksamheten används privata partner i betydande grad genom anskaffningen av olika experttjänster. Sedan Finpro år 2014 till exempel avslutade sin avgiftsbelagda konsultationsverksamhet har privata tjänsteleverantörer utfört uppdrag riktade till företagsgrupper i synnerhet inom ramen för programverksamheten och långvarigt expertarbete riktat till enskilda företag sker på marknadsvillkor på uppdrag av privata tjänsteleverantörer.

Gemensamma funktioner

För de huvudfunktioner som nämns ovan har Finpro också gemensamma funktioner för allmän förvaltning, ekonomiförvaltning, marknadsföring och kommunikation. Till Finpros ansvar hör dessutom bland annat att ordna de delegationsresor till utlandet som dras av presidenten eller en minister och som används som ett verktyg för internationaliseringen samt att ordna företagsdelegationsbesök på hög nivå i utlandet. Antalet årsverken för de här funktionerna är 92.

2.3 Nationell lagstiftning och EU-lagstiftning om stödformerna

Tekes stöd

Innovationsfinansieringsverket Tekes nuvarande stödformer bibehålls enligt förslaget i den nya helheten. Bestämmelserna om stödformerna ändras inte.

Rättsgrunden för finansiering av forskning, utveckling och innovationer samt energistöd och kompensation för den audiovisuella branschen i Europeiska unionen utgörs av kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (nedan den allmänna gruppundantagsförordningen). På det nationella planet gäller statsrådets förordning om finansiering av forsknings-, utvecklings-, och innovationsverksamhet (1444/2014) sådan verksamhet. Finansiering av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet kan också beviljas som så kallat de minimis-stöd med stöd av kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

På energistöd tillämpas statsrådets förordning om allmänna villkor för beviljande av energistöd (1063/2012), som gäller till utgången av 2017.

Tekes beviljar som så kallade de minimis-stöd understöd för internationalisering i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. På understöd för internationalisering tillämpas som nationell författning statsrådets förordning om internationaliseringsunderstöd för företags gemensamma projekt åren 2016–2020 (1734/2015).

På kompensation inom den audiovisuella branschen tillämpas nationellt statsrådets förordning om kompensation för audiovisuella produktioner (1547/2016).

På alla de ovannämnda formerna av stöd tillämpas statsunderstödslagen (688/2001) och på stöd i form av lån lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988). På stöden tillämpas även lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016).

Tekniska ändringar bereds i de aktuella författningarna efter det att lagen har trätt i kraft. Samtidigt granskas behovet av namnändringar i den övriga lagstiftningen.

EU:s regler om statligt stöd

I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) finns regler om statligt stöd. Dessa regler är en viktig del av funktionen av den europeiska inre marknaden, och syftet med dem är att säkerställa att myndigheterna i medlemsländerna inte beviljar sådana stöd som är oförenliga med den inre marknaden och snedvrider konkurrensen. I regel kan myndigheterna bevilja

endast sådana företagsstöd, som kommissionen har godkänt som förenliga med den inre marknaden. Enligt artikel 107.1 i FEUF är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. För att ett sådant stöd ska betraktas som statligt stöd förutsätts att fyra kriterier uppfylls. Det statliga stödet ska ha beviljats ur offentliga medel, stödet ska vara selektivt, stödet ska snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen och stödet ska påverka handeln mellan medlemsstaterna. Statligt stöd betraktas som selektivt när det bara riktar sig till en del av företagen. Allmänna finanspolitiska åtgärder, sådana som en sänkning av samfundsskattesatsen, betraktas i allmänhet inte som selektiva åtgärder. Formen för ett ekonomiskt stöd har inte någon betydelse. Det kan utöver understöd till exempel vara fråga om ett förmånligt lån, en säkerhet med förmånligare villkor än marknadsvillkor, lägre hyra än till marknadspris och selektiv skattesänkning.

Kommissionen konstaterade i sitt beslut som gällde Vägverket (Destia Ab) att obegränsad statsborgen för en enhet som bedriver kommersiell verksamhet alltid har konstaterats strida mot fördragets regler för statligt stöd. Även skyddet mot konkurs kan betraktas som obegränsat statligt stöd. Tröskeln för kriteriet som visar att stödet påverkar handeln överskrids lätt. Kriteriet uppfylls om stödtagaren bedriver ekonomisk verksamhet och är verksam på en marknad där det förekommer handel mellan medlemsländerna. Kriterierna för påverkan som ”snedvrider konkurrensen” och ”påverkar handeln mellan medlemsstaterna” uppfylls i regel när stödbeloppet överskrider gränsvärdena i kommissionens förordningar om stöd av mindre betydelse (nr 1998/2006, 360/2012). I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) definieras inte begreppet företag, utan begreppets innehåll bestäms i rättspraxis genom den ekonomiska verksamheten.

EU:s regler om statligt stöd gäller endast ekonomisk verksamhet. Ekonomisk verksamhet är all slags verksamhet inriktad på att tillhandahålla varor och tjänster på marknaden. Enligt den rättspraxis som utvecklats vid EU-domstolen är alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet företag oberoende av deras juridiska form, finansieringssätt eller vinstsyfte. Med tanke på reglerna om statligt stöd har det ingen betydelse om företaget är privat eller statligt ägt. Begreppet ekonomisk verksamhet utvecklas ständigt och kan variera från medlemsstat till medlemsstat. Enligt artikel 108.3 i FEUF ska kommissionen underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder. Syftet med anmälningsförfarandet är att säkerställa att stöden är förenliga med den inre marknaden. I regel kan en stödåtgärd inte tas i bruk innan kommissionen har godkänt stödsystemet.

2.4 Bedömning av nuläget

Tekes och Finpro hör till kärnaktörerna i nätverket Team Finland med syftet att stödja företags förnyelse, tillväxt och internationalisering i olika skeden av företagets livscykel. Tekes har även internationellt sett en stark roll när det gäller att främja forsknings- och innovationsverksamhet samt samarbete mellan företag och näringslivet. Finpro har omfattande kunskaper om möjligheterna på den internationella marknaden tack vare sitt heltäckande exportfrämjande nätverk.

Nätverket Team Finlands verksamhet har dock inte uppfyllt alla näringslivets förväntningar och genomförandet har kommit igång långsammare än väntat. Enligt bedömning av en arbetsgrupp som tillsatts för att utveckla slagkraften och effektiviteten i Team Finlands verksamhet lider denna av missförhållanden som oklart servicelöfte, en förvaltningsmodell som inte fun-

gerar, brist på kundorientering och ömsesidig samordning, varierande kvalitet på tjänsterna, splittrad struktur i företagstjänsterna samt svag kostnadseffektivitet.

Speciellt stödet till små och medelstora företag för tillväxt och internationalisering är splittrat i tjänster hos olika aktörer. Team Finlands verksamhet och speciellt utvecklandet av en inhemsk servicemodell har gått framåt, men utan strukturella reformer går det mycket långsamt att märkbart förbättra klarheten. Företagen upplever att det efter Tekes innovationsfinansiering inte längre finns hjälp med att få en produkt eller tjänst kommersialiserad och få ut den på den internationella marknaden. Dock konstaterar många av Finpros kundföretag, som vill växa internationellt, att en produkt inte är konkurrenskraftig som sådan, utan kräver fortsatt utveckling. Då främjar en snabb tillgång till Tekes finansiering och tjänster en lyckad internationalisering.

Internationella jämförelser ("Jämförelse av verksamhetsmodeller för att främja export och internationalisering", Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 8/2017) visar att det finländska exportfrämjande nätverket i världen till och med kan vara avsevärt svagare än hos konkurrentländerna. Genom omorganisering kan arbetsinsatser inom personalen överföras från Finland till utlandet, till de länder som är av intresse för finländska företag.

Att Tekes och Finpro i fråga om ledning och strategi fungerar som separata organisationer stöder inte på bästa möjliga sätt smidiga kundservicekedjor, tjänster av jämn kvalitet samt att tjänsterna ordnas effektivt och övergripande. Resurserna har inte utnyttjats tillräckligt smidigt och effektivt mellan organisationerna. Även med tanke på ministeriets styrning försvårar de separata organisationerna ledningen av helheten. En mer koncentrerad strategisk helhet möjliggör långsiktig utveckling av tjänsterna inom innovation och internationalisering. Åskädligare servicehelheter än i nuläget producerar mervärde för kunderna.

2.5 Internationell jämförelse med vissa konkurrentländer

I arbets- och näringsministeriets publikation "Team Finland –toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittäminen" (TEM Yritykset 39/2016) jämförs Finlands system med motsvarande modeller i de viktigaste konkurrent- och jämförelseländerna Nederländerna, Sverige, Danmark och Irland, och ur perspektivet förvaltning av nätverket utomlands även med Schweiz verksamhetsmodell. En allmän trend att koncentrera främjandet av export och investeringar i samma organisation blev synlig, trots att det fortfarande finns många länder där de är åtskilda.

Nederländerna

I Nederländerna kan aktörerna som ansvarar för främjande av företags export, internationalisering och utländska investeringar delas in enligt nivån (nationell, lokal, internationell) de arbetar på. Nederländernas utrikesministerium ska främja Konungariket Nederländernas intressen utomlands. Till ministeriets ansvarsområden hör även exportfrämjande och utvecklingsarbete.

Ett annat viktigt ministerium är näringsministeriet som kontrollerar ärenden som gäller företagande särskilt med avseende på internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling. I arbetet med att främja företags export och internationalisering samt utländska investeringar deltar utöver Nederländernas utrikesministerium och dess ambassader även Netherlands Enterprise Agency (RVO), som främjar företags export och internationalisering, och Netherlands Foreign

Investment Agency (NFIA), som främjar utländska investeringar, och som båda lyder under näringsministeriet. RVO ansvarar också för främjandet och finansieringen av företagens forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

Utöver de här organisationerna är Dutch Trade and Investment Board (DTIB) en betydande aktör, som förenar den offentliga och den privata sektorn och genom sin verksamhet vill främja nederländska företags konkurrenskraft i världen genom att skapa en vision som täcker hela landet samt föra samman resurserna. Utomlands arbetar man på 150 ambassader eller beskickningar på olika håll i världen. Dessutom finns det stödkontor för företagsverksamhet runt om i världen i samband med RVO (Netherlands Business Support Offices – NBCO).

Forsknings- och innovationsverksamheten ligger på näringsministeriets samt utbildnings-, kultur- och vetenskapsministeriets ansvar. Näringsministeriet ansvarar för politiken gällande konkurrenskraft, företagsamhet och innovationer, inklusive samarbetet mellan företag och forskningsorganisationer. Också andra ministerier sponsrar innovationsprogram i enlighet med målen för sitt eget ansvarsområde.

Netherlands Enterprise Agency (RVO, 668 miljoner euro och 510 personer 2013) ansvarar huvudsakligen för genomförandet av näringsministeriets politiska program. Andra organisationer som finansieras av näringsministeriet är Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO, 623 miljoner euro 2013), Technology Foundation (STW 84 miljoner euro, av vilka 44 från NWO 2013), TO2 (organisationer för tillämpad forskning), samt European Space Agency (ESA). I fråga om sektorforskningen är strukturerna mycket likartade de i Finland. Under ministerierna finns sektorforskningsinstitut eller också finansierar ministerierna enheter som koncentrerar sig på forskning på ministeriets ansvarsområde vid universiteten eller forskningsinstituten.

Sverige

I Sverige delas ansvaret för främjande av export och internationalisering av två departement i regeringen – utrikesdepartementet och enheten för företag och företagande vid näringsdepartementet. Genom en organisationsreform av regeringen lyder båda funktionerna under näringsministern och dennes statssekreterare.

Förutom myndigheterna på departementsnivå är en av de viktigaste aktörerna Business Sweden, som ägs gemensamt av svenska staten och industrin som ett offentligt företag. I Business Swedens verksamhet ingår såväl exportfrämjande åtgärder som åtgärder som ska locka till investeringar. Utöver det omfattande nätverket av ambassader betjänas företagen utomlands av Business Swedens 52 kontor i 47 olika länder. Business Sweden har cirka 500 anställda av vilka 400 arbetar på kontoren utomlands.

Förutom av Business Sweden främjas företags internationalisering, export samt utländska investeringar av följande övriga betydande organisationer: statsägda Almi Företagspartner AB som främjar företagande, verket Vinnova för innovationsfinansiering, den statsägda organisationen för främjande av energibranschen Swedish Energy Agency, The Swedish Export Credits Guarantee Board (EKN) som tillhandahåller säkerheter till exportföretag och banker för olika risker i samband med export och internationell handel, Swedish Export Credit Corporation (SEK) som erbjuder olika låne- och finansieringsinstrument till svenska exportföretag och deras internationella kunder, det statsägda bolaget för utvecklingsfinansiering under näringsdepartementet Swedfund samt regionernas egna organisationer.

Närings- och innovationsministern och ministern för högre utbildning och forskning ansvarar för forsknings- och innovationsverksamheten. Försvarsdepartementet har starka traditioner inom forskning och utveckling samt innovativa upphandlingar (FMV och FOI). Socialdepartementet samt miljö- och energidepartementet har sina egna organisationer som finansierar forskning, FORTE och FORMAS.

De viktigaste organisationerna som ansvarar för drivandet av innovationspolitiken är VINNOVA, Tillväxtverket samt organisationer som finansierar sektorforskningen såsom Statens energimyndighet (STEM) och Rymdstyrelsen (SNSB). I Sverige finns flera offentliga organisationer och stiftelser som finansierar forskning. Forskningsverksamhet utvecklas även nationellt via nätverket RISE. Dess uppgift är att koordinera utvecklingen av forskningsorganisationernas verksamhet och stärka deras roll i innovationssystemet.

Team Sweden bildades för att främja export och internationalisering. Det har som mål att förena statsförvaltningens aktörer, funktioner hos offentliga organisationer som arbetar för att främja export och funktioner för att främja export och turism i utlandet till en gemensam helhet som betjänar företagen.

VINNOVA har en årsbudget på cirka 280 miljoner euro och cirka 200 anställda. Tillväxtverket har ett kapital på cirka 200 miljoner euro som det placerar i utvecklingsbara företag. Verket har cirka 400 anställda och 9 kontor.

Danmark

I Danmarks statsförvaltning ligger huvudansvaret för främjandet av företagens internationalisering, export och utländska investeringar hos utrikesministeriet. Vid utrikesministeriet har främjandet av export och investeringar koncentrerats till Trade Council och för investeringarnas del till Invest in Denmark som lyder under den. Trade Council har en personalstyrka på cirka 100 anställda i Danmark som är specialiserade på företags internationalisering och över 300 anställda på ambassader, konsulat och beskickningar i sammanlagt 80 länder.

Invest in Denmark har för sin del över 50 anställda av vilka ungefär hälften arbetar i Danmark och hälften i anslutning till ambassaderna ute i världen. Övriga viktiga organisationer med tanke på främjandet av företags export, internationalisering och utländska investeringar är Innovation Centre Denmark, som är utrikesministeriets och utbildnings- och forskningsministeriets gemensamma innovationscenter, Export Credit Agency som erbjuder riskfinansiering för danska företags exportåtgärder, utvidgande av affärsverksamhet samt för utländska investerare och inköpare för underleverantörer i Danmark samt regionernas egna organisationer som främjar företagsverksamhet och investeringar.

Utbildnings- och forskningsministeriet har huvudansvaret för främjandet av forsknings- och innovationsverksamheten. Näringsministeriet ansvarar dessutom för säkrandet av de allmänna förutsättningarna för affärsverksamhet inklusive lagstiftningen om företagsverksamhet, den industriella äganderätten, konkurrens- och konsumentpolitiken, finansbranschen samt sjöfarten.

De centrala organisationerna som driver innovationspolitiken är Innovationsfonden under utbildnings- och forskningsministeriet samt Vækstfonden under näringsministeriet. Dessutom främjar Markeds Modningsfonden att resultaten av forsknings- och innovationsverksamheten förs ut på marknaden. Den viktigaste finansiären för forskningsverksamheten är Det Frie

Forskningsråd under utbildnings- och forskningsministeriet, vars teknologiska och produktionstekniska enhet finansierar den grundforskning som utgår från industrins behov.

Irland

Utrikesministeriet (Department of Foreign Affairs and Trade) ansvarar för Irlands externa ekonomiska relationer. Arbets-, företags- och innovationsministeriet (Department of Jobs, Enterprise and Innovation) svarar för företags tillväxt och utveckling, och därigenom också för deras internationalisering. Kunskaps-, forsknings- och innovationsministeriet ansvarar för forskningspolitiken. Innovation 2020 Implementation Group koordinerar forsknings- och innovationspolitiken med övriga ministerier och på hela regeringens nivå.

Statsägda Enterprise Ireland fungerar som främjande organisation för företags export, internationalisering och innovationsverksamhet och ansvarar för irländska företags utveckling och tillväxt på den internationella marknaden. Målet är ekonomisk tillväxt på ett allmänt plan, regional utveckling och sysselsättning. Företagen beviljas årligen finansiering till ett belopp av cirka 350 miljoner euro, varav cirka 85 miljoner euro utgör kapitalplaceringar.

För främjandet av utländska investeringar svarar i Irland statsägda Irish Development Agency (IDA). Utöver tjänster för marknadsföringen av Irland som placeringsobjekt och för placering tillhandahåller IDA finansiering för forsknings- och innovationsverksamhet, utbildning samt kapital- och sysselsättningsstöd. Årligen delas finansiering ut till ett belopp av cirka 100 miljoner euro, av vilket drygt hälften riktas till forskning och innovation. Enterprise Ireland har 1 398 anställda av vilka 180 arbetar utomlands på över 30 kontor. Det finns 10 regionala kontor. Hos IDA arbetar över 100 anställda och det finns 20 kontor utomlands.

Irland har traditionellt haft en klar arbetsfördelning inom innovationspolitiken. Enterprise Ireland har koncentrerat sig på små och medelstora företag och IDA på storföretag. IDA koncentrerar sig huvudsakligen på att locka utländska investeringar, men till skillnad från de flesta andra länder har det även finansiella medel. I Irlands innovationspolitik framträder internationaliseringen som ett tvärgående tema som sträcker sig utanför IDA, såväl vad gäller företagsverksamhet som forskning. Det finns fortfarande ett nära samband mellan de centrala finansieringsorganisationerna.

Jämförelse av verksamhetsmodellerna

Danmark och Sverige har liksom Finland kombinerade funktioner för att främja företags export och internationalisering samt utländska investeringar. Nederländerna och Irland har egna organisationer för funktionerna. Nederländerna och Irland har i stället slagit samman stöd för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt funktioner för export och internationalisering i samma organisation, och därför finns också de finansiella tjänsterna för internationalisering delvis i samma organisation. I de andra länderna produceras i stället finansiella tjänster för främjandet av internationalisering av andra aktörer. Av länderna som jämförs är det endast i Finland som främjandet av turism från utlandet utgör en del av samma helhet.

För det utländska nätverkets del stöder sig Nederländerna och Danmark kraftigt på utrikesministeriets nätverk av ambassader. Sverige och Irland har kontor för sina egna organisationer inom export och internationalisering som de har strävat efter att stationera i anslutning till ambassaderna.

Det övriga nätverket av ambassader stöder deras verksamhet. Länderna i jämförelsegruppen har även sänt ut egna innovationsexperter i världen och de är ofta stationerade i anslutning till ambassaderna. Schweiz, som är utanför den egentliga referensgruppen, har en modell där det internationella nätverkets resurser lyder under utrikesministeriet (vid ambassaderna) och det inhemska nätverkets resurser under organisationen Switzerland Global Enterprise (SGE), det vill säga synligt i olika strukturer.

Det serviceutbud som organisationerna i olika länder producerar är i stort sett av samma typ. Bland tjänsterna i jämförelsegruppen tillhandahålls avgiftsbelagd konsultering som en del av offentligt finansierade aktörers verksamhet, vilket skiljer Finland från de andra länderna. I till exempel Nederländerna har man dock strävat efter att sträma åt den offentliga verksamheten så att den inte ska konkurrera med privata sektorn om produktionen av samma tjänster.

Flera av länderna som jämfördes möter samma utmaningar som Finland. Funktioner för internationalisering av företag utförs av flera olika aktörer vilket orsakar överlappning. Systemen och tjänsterna de producerar ger ofta företagen ett splittrat intryck och är därför svåra att uppfatta och närma sig.

Av länderna som jämfördes verkar Danmarks modell vara klarast. Där finns det en relativt tydlig arbetsfördelning mellan aktörerna. Den egentliga utvecklingen av affärsverksamheten och förbättrandet av förutsättningarna både för export och för internationalisering hör till den lokala och regionala nivån. När ett företag är redo att inleda export och för de ansträngningar som hör samman med detta, övergår ansvaret till den nationella aktören (Trade Council). I Finland skapar den pågående landskapsreformen en möjlighet att göra arbetsfördelningen klarare mellan aktörerna på landskapsnivå och på nationell nivå, till exempel så att landskapen speciellt koncentrerar sig på utvecklingen av nya lokala företag och företag på hemmamarknaden inklusive utvecklingen av deras förutsättningar för export. För de egentliga finansierings- och internationaliseringstjänsterna för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet kan däremot de nationella Team Finland-aktörerna ansvara.

En smidig överföring av kundförhållandet från landskapen till nationella aktörer och tvärtom blir föremål för särskild uppmärksamhet i denna modell. I länderna som jämförs har man på samma sätt som i Finland försökt ordna mångfalden i verksamheten via gemensamma nationella strategier och mål. Bland annat i Sverige har man på samma sätt som i Finland utvecklat konceptet Team Sweden för att göra samarbetet mellan aktörerna klarare. Den målmedvetna verksamheten i Danmark har, delvis beroende på den klara strukturen, gått att föra längst. Där har de klara målen och mätningen av dem införts till och med för mållandet.

Nederländernas och Irlands sätt att ordna forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt export och internationalisering i samma organisation har konstaterats fungera. I flera länder utförs inte enbart basfunktioner för företags export och internationalisering, utan verksamheten genomförs också programspecifikt för olika kundsegment (till exempel för företag som inleder export eller för företag som strävar efter snabb internationell tillväxt) eller för temaområden (cleantech, bioekonomi, hälsa och välmående och så vidare). I Nederländernas modell är olika slag av servicesedlar som främjar internationalisering en god praxis, och används speciellt av företag som inleder sin exportverksamhet. Småskaliga sedlar finns för olika ändamål såsom att identifiera de egna styrkorna, bedöma risker och identifiera möjligheterna på marknaden.

I alla länder som jämfördes sköts de ekonomiska externa relationerna under utrikesministeriet, och de tjänster med hög prestige som ministeriet producerar är ett starkt stöd för företagen när

de internationaliseras speciellt på marknader där statens roll är stark. Funktioner för export och internationalisering för företag och de organisationer som utför dem lyder under eller finansieras av näringsministeriet med undantag för Danmark, där de lyder under utrikesministeriet. I Sverige sköts finansieringen av organisationen på samma sätt som Finpro rf finansierades tidigare, det vill säga gemensamt av näringslivet och staten.

Funktioner som motsvarar Finpro finns i de flesta OECD-länderna organiserade antingen som en eller som flera organisationer: funktionerna Invest in och Visit är ofta statsägda organisationer, vilket beror på uppgiftens karaktär och kravet att representera staten och kommunerna. Exportfunktionerna är antingen statsägda, baserade på handelskammare (Tyskland) eller näringslivsföreningar som delvis är statsfinansierade. Även i fråga om exportfunktionerna är det viktigt att organisationerna är beständiga och att det finns ett gemensamt avtal mellan näringslivet och den offentliga sektorn om finansieringen och förvaltningen av verksamheten.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att tjänsterna som gäller innovationsfinansiering, internationalisering och främjande av export, utländska investeringar som inriktar sig på Finland samt främjande av turismen, den strategiska ledningen samt vissa uppgifter som kräver utövning av offentlig makt samlas i det finansieringsverk som ska bildas och i det bolag som fungerar under dess ägarstyrning. I lagen anges syftet med verksamheten och finansieringsverkets och bolagets uppgifter. Organiseringen av verksamheten sker då lagen har trätt i kraft och fortsätter inom ramen för den tid som krävs för överlåtelse av rörelserna och den övriga planeringen.

Finansieringsverket sköter de uppgifter som är inriktade på ledning, strategi och myndighetsuppgifter, medan bolaget sköter de uppgifter som gäller den operativa kundserviceverksamheten. Helheten Business Finland, som bildas av finansieringsverket och bolaget, betjänar såväl i Finland som internationellt finländska företag som söker tillväxt genom internationalisering, finländska högskolor och forskningsorganisationer som stöder reformer av näringslivet samt organisationer inom offentliga och tredje sektorn, utländska aktörer med investeringsprojekt inriktade på Finland samt turismbranschen.

Genom att Finpros och Tekes experter förenas genom samma ledningssystem bildar den nya aktören Business Finland en enhetligt styrd helhet för kundservice, där internationellt kunskande om affärsverksamhet förenas med kännedom om forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Tekes och Finpro Oy har i nuläget sammanlagt över 600 experter på 16 orter i Finland och vid nästan 40 kontor och i över 30 länder på olika håll i världen. Tillsammans med utrikesministeriets nät av beskickningar bildar Business Finland ett starkare Team Finland-nätverk i världen än tidigare. Tjänsterna som stöder innovationsverksamhet och internationalisering kompletterar varandra och utgör tillsammans med tjänsterna som främjar utländska investeringar och turismen en helhet som kan styras med hjälp av en enhetlig strategi.

Förslaget stöder regeringens mål att skapa klarhet i och förenkla systemet för företagstjänster, internationalisera innovationssystemet, fördubbla små och medelstora företags export före 2020 samt stödja landskapens tillväxttjänster med hjälp av en stark riksomfattande aktör som stöder företagets tillväxt och internationalisering. Syftet med helheten Business Finland är även att rikta mer personalresurser till kundgränssnittet i Finland och i synnerhet utomlands. Verksamheten ska i fortsättningen utvecklas så att den operativa kundserviceverksamheten till största delen kan skötas inom bolaget.

De finländska resurserna för att främja innovationsverksamhet är enligt internationella jämförelser under genomsnittet för OECD-länderna (OECD Reviews of Innovation Policy: Finland 2017). Även resurserna för internationalisering är enligt preliminära bedömningar märkbart svagare i Finland än i konkurrentländerna. Den nya strukturlösningen möjliggör en utveckling av verksamheten under kommande år så att de offentliga insatserna med tanke på den samhällsliga slagkraften kan riktas på ett sätt som effektivare stöder en förnyelse av näringslivet, den internationella konkurrenskraften och ekonomisk tillväxt.

Genom en reform av Tekes och Finpros funktioner vill man göra strukturen i systemet för företagstjänster mindre splittrad och öka kostnadseffektiviteten samt säkerställa tjänsternas höga kvalitet och mervärde för kunder som strävar efter förnyelse och ökad internationell affärsverksamhet. Genom reformen förbättras kundservicen så att både tjänsterna för innovationsverksamheten och tjänsterna för främjande av exporten fås från samma ställe – bolaget svarar för den operativa kundservicen. Tjänsterna för innovationsverksamhet och internationalisering bildar en sammanhängande servicestig för olika skeden i företagets tillväxt och internationalisering. Ett nytt handlingsätt har bättre förutsättningar att svara mot kundernas behov och på förändringar i verksamhetsbetingelserna.

Business Finland har som mål att hjälpa finländska aktörer inom innovation till ett tätare samarbete än tidigare med internationella kluster. Avsikten är att i Finland öka utnyttjandet av ny information som produceras i världen och hjälpa finländska aktörer att ansluta sig till de globala nätverken för kunskap och affärsverksamhet. OECD rekommenderar i sin bedömning som offentliggjordes i juni 2017 att Finlands innovationssystem internationaliseras.

Då landskapsreformen framskrider blir Business Finland en riksomfattande samarbetspartner till landskapens näringsstjänster. Den nya helheten som verket och bolaget bildar börjar förutom att driva närings- och innovationspolitiken även bygga upp ett samarbete med landskapen och de övriga regionala utvecklingsorganisationerna, såsom städerna och deras utvecklingsbolag. Både regionala och nationella insatser krävs för att få tillväxt till stånd. Landskapens tillväxttjänster kommer även att utöka Business Finlands kundkrets. En allt större del av tjänsterna produceras digitalt, vilket även ökar samarbetsmöjligheterna mellan helheten Business Finland och landskapen.

Närmare bestämmelser om verkets uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Också bolagets uppgifter får vid behov regleras genom förordning av statsrådet

Bolaget Business Finlands verksamhet

I inledningsskedet ska bolagets verksamhet i huvuddrag bestå av Finpro Oy:s nuvarande verksamhet samt nya uppgifter som anges i lagen. Enligt planen ska Finpro Oy:s personal i sin helhet kvarstå inom bolaget Business Finland. I bolaget placeras också Innovationsfinansieringsverket Tekes främjandefunktioner samt vissa enklare finansieringsbeslut. I bolaget bibehålls Finpros nuvarande funktioner, som främjande av export och internationalisering, främjande av utländska investeringar som är inriktade på Finland och främjande av turismen. För en mer detaljerad beskrivning av de här funktionerna hänvisas till avsnittet Nuläge.

Bolaget Business Finland som är en del av helheten Business Finland är ett helt statsägt aktiebolag och ägarstyrningen sköts av finansieringsverket. Bolaget hör inte direkt till statens budgetekonomi, utan finansieringsverket köper tjänster av bolaget genom ett serviceavtal. Målet med detta organisationssätt är att de uppgifter som kräver utövning av offentlig makt i regel ska avskiljas till verket medan de serviceuppgifter som ska verkställas utförs i aktiebolaget,

med undantag av de mindre finansieringsbeslut som nämns ovan. I det inledande skedet överförs vissa av Tekes stöd-, rådgivnings- och kundservicefunktioner till bolaget och det totala antalet årsverken för dem kommer att vara ca 30. Organiseringen av funktionerna fortsätter dock för att det ovannämnda målet ska kunna nås. Enligt en grov uppskattning kommer den slutliga årsverkesindelningen av den nuvarande personalen att vara cirka 200 årsverken för finansieringsverket och cirka 400 för bolaget.

Bolaget ska producera tjänster som hör samman med finansieringsverkets uppgifter enligt ett serviceavtal som upprättas med finansieringsverket. I fråga om det första skedet i Business Finlands kundprocess ansvarar bolaget för kundservicen och bedömningen av potentiella kunders servicebehov i samarbete med de andra Team Finland-aktörerna. Bolaget svarar för kundrekryteringen, insamlingen och analysen av kunduppgifterna för Business Finland, aktiveringen av kundfältet samt för marknadsföringen av Business Finlands tjänsteutbud och finansieringsmöjligheter. I enlighet med serviceavtalet producerar bolaget expert- och rådgivningstjänster för de andra skedena i kundprocessen samt svarar för produktionen av sådana informations- och rådgivningstjänster som finansieringsverket behöver för att fatta finansieringsbeslut.

Främjandefunktioner (såsom nätverks-, aktiverings- och rådgivningsfunktioner) ska i huvudsak utföras i bolaget, vilket kommer att underlätta en snabb utveckling av verksamheten och bedömningen av om det finns en marknadsbrist. I bolaget förverkligas Business Finland-strategin under ledning av finansieringsverket. Främjande av innovationer och export är en sådan offentlig uppgift som bolaget utför på operativ nivå under ledning av finansieringsverket och i samarbete med de övriga Team Finland-aktörerna. Då helheten Business Finland utför främjandeuppgifter arbetar den i en konkurrenssituation med andra stater och i synnerhet med Finlands viktigaste konkurrentländer.

Finansieringsbeslut

Vid beredningen av finansieringsbeslut och andra beslut som rör finansieringen använder sig finansieringsverket av bolagets information om kunder och projekt samt marknadsanalyser. Hur finansieringsbesluten ska fattas anges mer detaljerat i arbetsordningen. Finansieringsverket kommer i ett serviceavtal överens med bolaget om de informationstjänster som det behöver.

Både finansieringsverket och bolaget är statsbidragsmyndigheter. Bolaget kan under handledning av finansieringsverket fatta beslut som gäller sådana de minimis-villkor som avses i Europeiska unionens förordning (EU) nr 1407/2013 och vars värde inte överskrider 100 000 euro. Det är fråga om små beslut som kräver ringa prövning och finansieringsprodukter för vilka villkor och förutsättningar på förhand har bestämts under ledning av finansieringsverket. Finansieringsverket kan utöver understöd bevilja lån i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001) och lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988). Författningarna om dessa stödformer beskrivs i kapitel 2.2. Avsikten är att bibehålla Tekes nuvarande stödformer utan att begränsa möjligheten till nya stödformer, för vilka fullmakt getts i statsbudgeten. Förutom i finansieringen kan statligt stöd också ingå i tjänster. Efter det att lagen har trätt i kraft och i verksamhetens inledningsskede är det dock finansieringsverket som ansvarar för alla finansieringsbeslut. Detta beror framför allt på informationssystemen.

I ljuset av grundlagsutskottets beslutandep Praxis bör återkrav av utbetalda stöd, avbrytande av utbetalning, avslutande av utbetalning och granskningar av stötagare betraktas som betydande utövning av offentlig makt. Således är det finansieringsverket som ska fatta alla beslut

om återkrav och avbrytande och avslutande av utbetalningar både i fråga om statligt stöd som beviljats av finansieringsverket och statligt stöd som beviljats av bolaget samt fatta beslut om granskning av stödtagarna i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001) och lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988).

På bolagets beslutsförfarande i ärenden som gäller statligt stöd tillämpas allmänna förvaltningslagar såsom förvaltningslagen (434/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). I lagen föreskrivs också om ändringssökande i finansieringsverkets och bolagets beslut i ärenden som gäller statligt stöd. Vissa interna förvaltnings- och serviceuppgifter som ska överföras från finansieringsverket till bolaget innefattar inte utövning av offentlig makt.

3.2 Alternativ

En viktig del av statens verksamhet är stödja verksamhet kring näringsliv och innovationer. Härigenom främjas förnyelse av näringslivet, tillväxt och framgång på den internationella marknaden samt ekonomisk tillväxt och välbefinnande i Finland.

Näringsministern tillsatte den 6 oktober 2016 en arbetsgrupp med uppdraget att utarbeta ett förslag om hur Team Finland-verksamhetens genomslag och effektivitet ska förbättras. Arbetsgruppen publicerade den 17 november 2016 en mellanrapport med förslag om hur verksamheten ska utvecklas och inledde en utredning av möjligheterna att sammanföra Finpros och innovationscentralen Tekes funktioner i en organisation och att förena utlandsnätverken i en helhet.

Målen för strukturutredningen definierades på följande sätt: att förenkla systemet för företags-tjänster, att fördubbla de små och medelstora företagens export genom att tillhandahålla innovations- och internationaliseringstjänster för fler företag, att internationalisera innovationssystemet enligt OECD:s utvärdering av innovationssystemet samt att stöda landskapsreformen genom en stark nationell aktör som producerar innovations- och internationaliseringstjänster.

Ett av alternativen är att bolagisera hela helheten Business Finland. På grund av begränsningar som följer av grundlagen är det emellertid inte möjligt att helt och hållet överföra finansieringsverksamheten till ett aktiebolag. En bolagisering skulle göra det möjligt att uppnå många av de fördelar som den valda genomförandemodellen erbjuder, såsom snabbare reagerande på förändringar på marknaden med beaktande av kundernas behov samt rekryteringsverksamhet. Att stöpa om inte bara de operativa funktionerna utan hela verksamheten i form av ett bolag är emellertid inte ändamålsenligt av de skäl som nämnts ovan.

Ett annat alternativ är att sköta hela verksamheten inom ramen för ett ämbetsverk. Genom den lösningen förlorar man dock många av de fördelar med att driva verksamheten i bolagsform som beskrivs nedan. Tjänster till företag bör på det operativa planet ordnas i bolagsform med lätt reglering och så att verksamheten vid behov kan ändras och riktas om snabbt. Det är ändamålsenligt att sköta funktioner som inte innefattar utövning av offentlig makt i bolag. När uppgifter sköts i bolag blir det också möjligt att agera snabbt och flexibelt vid eventuella framtida företagsombildningar.

En omorganisering av Finpros nuvarande verksamhet inom ramen för ett ämbetsverk erbjuder i synnerhet inte de ovan nämnda fördelar som verksamhet i bolagsform kan ge när det gäller tillhandahållandet av tjänster och strategiska ändringar i verksamheten.

Av de skäl som nämns ovan väljs enligt förslaget ett alternativ där ett ämbetsverk (finansieringsverket) och ett bolag (bolaget) bildar en helhet. De uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt ska enligt den föreslagna lagen i huvudsak skötas av ämbetsverket, medan den övriga operativa verksamheten, särskilt den kundservice där innovationstjänster och tjänster som främjar internationalisering och export sammanförs, ska skötas av bolaget. Utomlands ska samarbetet intensifieras inom ramen för den nuvarande strukturen. Hela Business Finland ska styras av ett och samma organ vid arbets- och näringsministeriet i stället för nuvarande två. I nätverket utomlands ska experter från Business Finland fungera som en integrerad del av utlandsteamet för mälländerna.

När det gäller utlandsnätverket ska verksamheten enligt förslaget behålla sin nuvarande struktur, så att Business Finlands nätverk i utlandet i regel verkar inom bolaget. Samarbetet med utrikesministeriet ska enligt förslaget intensifieras. Utrikesministeriets och Business Finlands mål för sina utlandsfunktioner och resurstilldelningen för dem ska fastställas och övriga nyckelfrågor avgöras tillsammans av ministeriet och Business Finland i en process som de kommer överens om. Beskickningarnas chefers roll som chefer för de aktuella länderna ska stärkas särskilt vid styrningen av genomförandet av årsplanerna för Team Finland och samordningen av Team Finland-aktörernas samarbete. När det gäller utlandsfunktionerna ska utrikesministeriet och Business Finland fortsättningsvis ansvara för sina egna verksamheter inbegripet arbetets kvalitet och innehåll.

Fördelarna med den valda modellen

I en omvärld som är stadd i snabb förändring kan en aktör i form av ett bolag som särskilt fokuserar på kundservice smidigare än ett ämbetsverk svara på de förändringar i kundernas servicebehov som är svåra att prognostisera. Eventuell betydande utövning av offentlig makt (124 § i grundlagen) ska emellertid även framöver skötas av ett ämbetsverk, nämligen finansieringsverket. Detta är ett betydande skäl till att en helhet som utgörs av ett ämbetsverk och ett bolag föreslås bli struktur och ledningsmodell för den nya aktören.

Den största fördel som modellen med samarbete mellan ett ämbetsverk och ett bolag erbjuder får likväl anses vara att helheten Business Finland i sin praktiska verksamhet på ett sätt som inte står i strid med grundlagen kan utöva offentlig makt när det är nödvändigt för att målen ska kunna uppnås.

Ett bolag kan lättare agera när det gäller operativa frågor inom kundservicen, såsom att rekrytera experter på internationell affärsverksamhet, att snabbt ändra verksamhetens insatsområden inom det uppgiftsområde som anges i lagen och att omfördela resurser. Det arbete som ska utföras i bolaget skiljer sig avsevärt från sedvanligt ämbetsverksarbete, eftersom grundprincipen är att bolaget inte sköter uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt med undantag för en del beslut om finansiering, ändring och utbetalning som har mindre betydelse för helheten. Bolaget ska vara en betrodd förmedlare av information och visioner mellan näringslivet och myndigheterna i planeringen av näringslivs- och innovationspolitiken. När bolaget arbetar med en serviceattityd som är karakteristisk för företagsvärlden och i intensiv växelverkan med näringslivet blir det också ett kraftfullt operativt redskap vid verkställandet av statens näringslivs- och innovationspolitik och även ett möjligt redskap vid kommande omorganiseringar av företagstjänsterna inom statskoncernen.

Bolaget kan även utnyttjas som ram för en effektiv organisering av de interna tjänsterna inom helheten Business Finland.

3.3 Förslag

En nya helhet bildas av Innovationsfinansieringsverket Business Finland och bolaget Business Finland som ansvarar för kundverksamheten. Här samlas funktionerna för främjande av innovationsverksamhet, internationalisering, utländska investeringar och turism. När verksamheten inleds kommer den nya helheten Business Finland att ha över 600 anställda, nästan 40 kontor utomlands och verksamhet på 16 orter i Finland. Avsikten är att Business Finland inleder verksamheten den 1 januari 2018.

Den operativa sammanslagningen stöder regeringens allmänna näringspolitiska mål att skapa klarhet i och förenkla servicesystemet för företag, internationalisera innovationssystemet, fördubbla de små och medelstora företagens export före 2020 samt stödja landskapens tillväxt-tjänster med en stark riksomfattande aktör som stöder företagens tillväxt och internationalisering. Ett av målen med sammanslagningen är även att rikta mer personalresurser till kundgränssnittet samt till utlandsfunktioner genom att effektivisera funktioner i Finland.

Finansieringsverket och bolaget bildar en integrerad funktionell helhet som ska styras som en enhet. Arbets- och näringsministeriet resultatstyr ämbetsverket och fastställer strategiska resultatmål och ställer resurser till förfogande för helheten. Finansieringsverkets generaldirektör svarar för ägarstyrningen av bolaget. Finansieringsverket ska beställa en betydande del av den operativa kundservice som ges i hemlandet och utomlands av bolaget på grundval av ett serviceavtal. I serviceavtalet fastställs årligen bolagets mål och åtgärder för varje planeringsperiod samt ersättningen som ska betalas för tjänsterna. I serviceavtalet ingår även en plan rörande verksamhetens insatsområden och utveckling under de kommande åren.

Hur uppgifterna ska fördelas mellan finansieringsverket och bolaget ska i huvuddrag fastställas i lagen. En detaljerad fördelning av uppgifterna mellan finansieringsverket och bolaget i operativa frågor samt bolagets organisation kan preciseras efter hand som verkställigheten av reformen framskrider bland annat enligt behoven på marknaden. Avsikten är att överföra operativt forsknings- och utredningsarbete som rör ämbetsverkets beslut till bolaget och att aktivera företagen, forskningsorganisationerna och de offentliga serviceproducenterna till innovationsverksamhet och samarbete. På grund av överföringen av uppgifter övergår också personal vid Tekes som skött sådana uppgifter till bolaget genom överlåtelse av rörelse när lagen trätt i kraft. Enligt en preliminär uppskattning kommer cirka 200 personer att övergå till finansieringsverket och cirka 400 till bolaget.

Bolaget ska huvudsakligen sköta Business Finlands kundservice. Det ska producera tjänster som anknyter till finansieringsverkets uppgifter enligt ett serviceavtal som det ingår med verket. Det ska också kunna besluta om statliga stöd vars värde inte överstiger 100 000 euro. Bolaget ska dessutom kunna utföra eller beställa undersökningar och utredningar som gäller finansiering av forskning, utveckling och innovationer samt internationalisering. Under ämbetsverkets ledning ska bolaget producera de operativa tjänster som i nuläget produceras av Finpro Oy, såsom tjänster för rådgivning och nätverkande som rör internationalisering av företag samt övriga tjänster för internationalisering och främjande av export, tjänster för utländska investeringar som inriktar sig på Finland och tjänster som främjar turism, liksom programverksamhet som gäller de delområden som nämns ovan.

Bolaget ska sköta den internationella verksamhet som hör till dess uppdrag. Bolaget ska i samarbete med utrikesministeriet även ansvara för ledningen och samordningen av utlandskontoren.

Finansieringsverket ansvarar för ägarstyrningen av bolaget på det sätt som anges i 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

Praktisk verksamhet inom helheten Business Finland

De uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt (beslut som rör finansieringen) ska i regel skötas av finansieringscentralen och de verkställande serviceuppgifterna, såsom kundservice, rådgivning och aktivering och tjänster för nätverkande, av bolaget. Enligt en uppskattning av fördelningen av årsverkerna efter ändringarna kommer 200 personer att arbeta vid ämbetsverket och 400 personer vid bolaget.

Efter hand som organiseringen av verksamheten framskrider övergår helhetsansvaret för Business Finlands kundservice för företag i den tidiga fasen till bolaget. Med denna kundservice avses identifiering av kunden, utredning av servicebehovet, rådgivning samt vägledning av kunden till de tjänster kunden behöver. Kundinformationen (kunddatabasen, företagets profil, uppgifter om händelser, kontaktuppgifter) samlas i en kunddatabas som drivs tillsammans med finansieringsverket.

Bolaget ska svara för kundvärvningen vid Business Finland, samla uppgifter om företag, aktivera kundkretsen och marknadsföra Business Finlands tjänstepalett och finansieringstjänster. Dessa uppgifter samlas och bildar en kunddatabas som också är tillgänglig för övriga Team Finland-aktörer, såsom utrikesministeriet och Finnvera, i enlighet med tillämplig lagstiftning (lagen om kundinformationssystemet för företagstjänster, 293/2017).

Finansieringsverket ska svara för beredningen av beslut om att bifalla eller avslå ansökningar och ska också fatta besluten. I bolaget kontrolleras kunduppgifter och relevanta uppgifter om marknaden i databaser, och en omvärldsanalys utarbetas. Ett sammandrag av uppgifterna skickas till ämbetsverket som utarbetar ett beslutsförslag gällande ansökan, föredrar ärendet och fattar beslut om finansiering.

Bolaget ska verka i nära samarbete med de aktörer som tillhandahåller företagstjänster i landskapen för att göra de exportfrämjande tjänsterna tillgängliga på ett heltäckande och sömlöst sätt för de företag som söker tillväxt genom internationalisering och för att samarbetet gällande utländska investeringar och främjande av turism ska löpa smidigt.

Främjandefunktionerna sköts huvudsakligen i bolaget, vilket underlättar en snabb utveckling av verksamheten och en utvärdering av marknadsbristen. I bolaget verkställs också Business Finlands kundservicestrategi. Att främja internationalisering av innovationsverksamheten, export, investeringar och turism är ett offentligt uppdrag som bolaget ska sköta på det operativa planet i samarbete med övriga aktörer inom Team Finland. I sina främjandeuppgifter kommer helheten Business Finland att verka i konkurrens med andra stater, särskilt Finlands mest betydande konkurrentländer.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

I detta lagförslag skapas en ny ledningsmekanism för skötseln av vissa av statens uppgifter inom främjandet av närings- och innovationsverksamhet. I förslaget fastställs också vilka praktiska operativa uppgifter inom kundservicen som bolaget ska sköta.

Verksamheten i aktiebolagsform i Business Finland är ägnad att effektivisera serviceverksamheten. Vid utvecklandet av de tjänster som hör till helheten Team Finland ger ett sådant bolag fördelar i form av ökad effektivitet.

På grund av strukturomvandlingen och verksamhetsöverlåtelsen uppstår i början vissa kostnader av engångsnatur särskilt för ändringar i IT-systemen och för tilläggs pensionsarrangemang för personal som övergår. Också det nya varumärket och omläggningen kommunikationen medför kostnader. Preliminärt beräknas de sammanlagda kostnaderna under övergångsfasen bli 7,6 miljoner euro. Tekes och Finpros varumärken ska enligt förslaget likväl skyddas med tanke på eventuell användning i framtiden och också för att stävja eventuell vilseledande och konkurrerande användning. Tilläggs kostnaderna täcks med anslag under Business Finlands omkostnadsmoment eller vid behov genom omfördelningar.

Konsekvenser för företag

Genom Business Finland-reformen förenas exportfrämjande och internationell kompetens inom affärsverksamhet bättre än tidigare för att stödja verksamheten kring forskning, utveckling och innovation samt den tidiga fasen i företagsverksamheten. En lyckad samordning av dessa företagstjänster och företagsstöd och en smidig kundservice medverkar till att en större andel nya företag än för närvarande kommer att bedriva internationell affärsverksamhet under sina första verksamhetsår. Existerande företag, i synnerhet de små och medelstora, kommer att dra nytta av möjligheterna till affärsverksamhet på den internationella marknaden på ett effektivare sätt än i dag, och de kommer att utvidga sin affärsverksamhet på den globala marknaden snabbare.

Företagstjänsterna behöver utvecklas i synnerhet med tanke på nya företag som snabbt internationaliseras. Särskilt de små och medelstora företagen har tillväxtpotential i Finland jämfört med referensländerna. I ett projekt finansierat av nordiska ministerrådet utredde de nordiska ländernas statistikmyndigheter vilken betydelse företag som internationaliserats i början av sin livscykel, så kallade born global-företag, det vill säga företag som bedrivit export under sina två första verksamhetsår, har för samhällsekonomin och sysselsättningen (Nordiska ministerrådet (2016): Services and Goods Exports from the Nordics – Strongholds and profiles of exporting enterprises. TemaNord 2016:555). Enligt undersökningen var årligen cirka en procent av de företag som grundades i Finland och Sverige under perioden 2008–2011 så kallade born global-företag. I undersökningen följdes företagens utveckling till år 2014. I Danmark och i Island utgjorde born global-företagen cirka fem procent och i Norge cirka två procent. Andelarna born global-företag i dessa referensländer ger vid handen att Finland skulle kunna ha flera företag som internationaliserats i ett tidigt skede.

Företag som snabbt blir internationella sysselsätter också fler. I samtliga nordiska länder sysselsatte born global-företagen under sitt tredje verksamhetsår minst dubbelt så många jämfört med de andra unga företagen. Enligt rapporten motsvarade sysselsättningen i born global-företagen i Finland under det tredje verksamhetsåret 2,7 årsverken, medan sysselsättningen i de övriga företagen i genomsnitt motsvarade 1,2 årsverken. En större andel företag som internationaliseras snabbt bidrar följaktligen till en höjd sysselsättningsgrad.

Under antagandet att två procent av de nystartade företagen i Finland i framtiden är born global-företag, så som är fallet i Norge, och att deras sysselsättande effekt och överlevnadsandel är de samma som i nuläget blir bruttoeffekten på sysselsättningen ett tillskott på ca 22 700 årsverken. Om andelen born global-företag bland de nystartade företagen är fem procent som i Danmark blir bruttoeffekten ca 23 700 årsverken. Om andelen företag som internationaliseras

snabbt växer, kan efterfrågan på arbetskraft på så sätt öka med 400–1 400 årsverken per året. Effekten uttryckt i antalet anställda kan vara större om en del av de nya arbetsplatserna är på deltid.

Även om born global-företagen är centrala med hänsyn till målet att öka exporten och sysselsättningen, är ett av målen med Business Finland-reformen att få ett kundsegment som innefattar också andra än nystartade företag, nämligen samtliga små och medelstora företag, att växa och internationaliseras. Det strategiska målet är att ge den finländska exporten en mångsidigare struktur och därmed även dämpa de starka konjunkturväxlingar som beror på variationerna i exportefterfrågan inom vissa branscher.

Som tillhandahållare av tjänster blir Business Finland tydligare än de separata organisationerna Tekes och Finpro. Ett starkt bolag som fokuserar på kundservice kan vägleda ett större antal företag, och genom att överlappande kundarbete elimineras blir den tjänst som erbjuds företagen klarare. Tack vare reformen kan resurserna ökas i de länder vi exporterar till så att experter som är mera insatta kan ge företagen snabbare tillgång till information om exportmarknaden. Investeringarna i utlandet kan lättare knytas till finska nätverk och finskt samarbete, och de kan utnyttjas mera strategiskt när omvärlden utvecklas. Reformen ger tillgång till en mångsidigare instrumentuppsättning för att skaffa utländska investeringar innovationsfinansieringen inbegripen.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Innovationsfinansieringsverket Tekes och Finpro Oy är för närvarande två separata aktörer inom arbets- och näringsministeriets verksamhetsområde som främjar närings- och innovationspolitik. De styrs av två olika avdelningar vid arbets- och näringsministeriet, nämligen närings- och innovationsavdelningen och företags- och regionavdelningen. Tekes och Finpros samarbete grundar sig närmast på inbördes samordning, och en enhetlig modell för styrning och ledning saknas. Genom propositionen skapas en klar arbetsfördelning och styrning. Ministeriet koncentrerar styrningen av Business Finland till ett enda organ.

Finansieringsverkets roll blir att styra serviceverksamheten och fungera som beställare i förhållande till bolaget, som producerar helheten Business Finlands kundservice samt stödtjänster.

Genom propositionen utvidgas Tekes uppgifter under det nya namnet Innovationsfinansieringsverket Business Finland så att det täcker också de uppgifter som avses i 2 § i lagen om aktiebolaget Finpro Oy för att finansieringsverket ska ha befogenhet att styra och av bolaget beställa tjänster som gäller dessa uppgifter. De uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt ska huvudsakligen skötas av finansieringsverkets med undantag av de beslut om mindre statliga stöd som bolaget fattar.

Innovationsfinansieringsverket Tekes nuvarande verksamhetskostnader (moment 32.20.06) och statsunderstödet till Finpros verksamhet (moment 32.50.41) slås i budgeten för 2018 samman till ett omkostnadsmoment för finansieringsverket. I regeringens budgetproposition för 2018 har ca 83 miljoner euro avsatts för finansieringsverkets omkostnader. Av Finansieringsverkets verksamhetskostnader budgeteras största delen som köptjänster, eftersom arbetsverket köper största delen av Business Finlands verksamhet (uppskattningsvis 2/3) som tjänst av bolaget.

Statens kostnader för Business Finlands verksamhet ändras inte till följd av att Tekes och Finpro slås samman. Reformen beräknas dock medföra kostnader av engångsnatur på ca 7,6 miljoner euro.

4.3 Konkurrenspolitiska konsekvenser och statligt stöd

Propositionen bedöms inte medföra rent konkurrenspolitiska konsekvenser. Ingen annan sammanslutning i Finland bedriver samma slags verksamhet som bolaget. Finpro i sin nuvarande form konkurrerar inte på marknaden och bedriver inte affärsverksamhet, vilket inte heller ska höra till bolagets uppgifter.

Under beredningen har man försökt säkerställa att den valda verksamhetsmodellen inte för med sig tillvägagångssätt och penningströmmar som är kontroversiella med hänsyn till EU:s regler om statligt stöd. Eftersom det emellertid är fråga om en organisation av helt nytt slag som avviker både från den som tidigare använts i Finland och från de modeller som används i andra länder, är det möjligt att Europeiska kommissionen kommer att ställa preciserande frågor om verksamhetsmodellen. Om det på grund av uttalanden av kommissionen blir nödvändigt att modifiera den nya organisationens tillvägagångssätt, ska det ske i samarbete med kommissionen.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Genom att sammanföra de tjänster som främjar innovationer och internationalisering nationellt, säkerställer man att de tjänster som riktas till företag som strävar efter innovativ förnyelse och snabb internationell tillväxt och till forskningsorganisationer som stöder förnyelse av näringslivet är kundorienterade, slagkraftiga och kostnadseffektiva. Den nuvarande operativa verksamheten ska fortsätta och utvecklas vidare i bolaget, medan de uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt samt innehållsstyrningen och resursstyrningen ska skötas av finansieringsverket.

Som resultat av överföringen blir aktörernas inbördes relationer klarare, och det skapas förutsättningar för en lättare förvaltning utan att arbetets innehåll äventyras. Den största nyttan och de största effekterna uppnås när de nationella och regionala lösningarna och tjänsterna passas ihop till en smidig helhet. Ledningen av aktiebolaget grundar sig på att det råder förtroende mellan den statliga ägaren och bolagets styrelse, vilket även ger staten ett kraftfullt redskap för att styra bolaget.

När landskapsreformen framskrider skapar Business Finland tjänster i samarbete med landskapen och följer upp hur det regionala nätverkets struktur- och styrmodell fungerar. Business Finland ska dessutom tillhandahålla den bästa möjliga kundservicen för företag som siktar på tillväxt genom internationalisering i en föränderlig omvärld oavsett var kunderna finns.

4.5 Organisatoriska konsekvenser och personalkonsekvenser

De organisatoriska konsekvenserna och personalkonsekvenserna sammanhänger med att anställda övergår i bolagets tjänst. Inget nytt ämbetsverk eller bolag bildas, utan Innovationsfinansieringsverket Tekes och Finpro Oy fortsätter verksamheten under nytt namn med ändrade uppgifter och ett nytt ledningssystem.

Finpro Oy:s arbetstagare fortsätter i bolagets tjänst som gamla arbetstagare. De situationer där arbetsgivaren byts regleras i tjänstemanna- och arbetsrätten enligt principen om överlåtelse av

rörelse. Med överlåtelse av rörelse avses enligt 5 e § i statstjänstemannalagen överlåtelse av en funktionell del av den statliga verksamheten till en annan arbetsgivare, om den del som överlåts förblir oförändrad eller likartad efter överlåtelsen. Med överlåtelse av arbetsgivarens rörelse avses enligt 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen överlåtelse av ett företag, en rörelse, en sammanslutning eller en stiftelse eller en funktionell del därav till en annan arbetsgivare, om den rörelse som överlåts och som bedrivits som huvud- eller sidoverksamhet eller den överlåtna delen efter överlåtelsen förblir oförändrad eller likartad. Vid överlåtelse av rörelse övergår de rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden och tjänsteförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på den nya arbetsgivaren. I enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse ska de anställda i och med övergången av deras uppgifter övergå i bolagets tjänst när lagen trätt i kraft den 1 januari 2018 eller senare. När funktioner och personer efter att lagen trätt i kraft övergår från finansieringsverket till bolaget tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse på övergången oavsett om kriterierna för överlåtelse av rörelse är uppfyllda. Om det senare visar sig att det är ändamålsenligt att överföra andra uppgifter till bolaget, ska bestämmelserna om överlåtelse av rörelse tillämpas på överföringen.

På den personal som blir kvar i finansieringsverket tillämpas fortfarande bestämmelserna i statstjänstemannalagen och i arbetsavtalslagen. Lagförslaget har ingen inverkan på det totala antalet anställda inom helheten Business Finland. De anställda som övergår till bolaget övergår som så kallade gamla anställda i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse i statstjänstemannalagen och arbetsavtalslagen, och de behåller de rättigheter och skyldigheter som de hade vid tidpunkten för övergången. Tjänsterna för de personer som övergår till bolaget upphör utan uppsägningar, och personalen övergår i anställningsförhållanden hos bolaget. På övergången tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) och i arbetsavtalslagen (55/2001). Att tjänsterna och tjänsteförhållandena upphör kräver inte samtycke. De anställda i arbetsavtalsförhållande som sköter uppgifter som övergår till bolaget övergår liksom uppgifterna till bolaget efter det att lagen trätt i kraft. I stället för statstjänstemannalagen ska i fortsättningen arbetsavtalslagen tillämpas på den personal som övergått. Det att typen av anställning ändras inverkar inte på anställningens kontinuitet.

Av bestämmelserna om överlåtelse av rörelse följer att de personer som överlåtelsen gäller övergår i förvärvarens, det vill säga bolagets, tjänst. De rättigheter och skyldigheter som de personer som övergår har på grundval av sina anställningsförhållanden samt tillhörande förmåner grundade på arbetsavtals- och tjänsteförhållanden övergår likaså enligt nämnda lagar direkt till förvärvaren av rörelsen. Förvärvaren är skyldig att iaktta gällande arbets- och tjänstekollektivavtal tills innevarande avtalsperiod löper ut.

Vilka helheter som övergår fastställs i samband med överlåtelsen av rörelsen. En del av finansieringsverkets personal fortsätter i samma aktörs tjänst trots att uppgifterna omorganiseras. När lagen trätt i kraft övergår uppskattningsvis 30 årsverken till bolaget genom överlåtelse av rörelse. Enligt en preliminär utredning motsvarar detta vissa stöd-, rådgivnings- och kundservicefunktioner.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet som tjänsteuppdrag.

Yttranden om regeringens propositionsutkast har inkommit från följande remissorgan:

Esbo stad, Justitieministeriet, Undervisnings- och kulturministeriet, Försvarsministeriet, Utrikesministeriet, Finansministeriet, Akava ry, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Finnvera, Finpro Oy, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, KEHA-centret, Centralhandelskammaren, Konkurrens- och konsumentverket (KKV), Turism- och restaurangförbundet rf, Löntagarorganisationen Pardia rf, Finlands Regionala Utvecklingsorganisationer rf, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra, Finlands Akademi, Företagarna i Finland rf, Finlands näringsliv rf, Teknologindustri rf, Innovationsfinansieringsverket Tekes, Finlands universitet UNIFI rf, Statsrådets kansli, avdelningen för ägarstyrning/TF, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Statens revisionsverk, De Högre Tjänsmännen YTN rf.

Dessutom har yttranden begärts av NTM-centralerna och landskapsförbunden, som också har lämnat yttranden. Propositionsutkastet har även funnits till påseende och kommentarer har kunna lämnas på arbets- och näringsministeriets webbplats (www.tem.fi). Ett sammandrag över yttrandena finns till påseende i statsrådets tjänst Hankeikkuna.

I yttrandena fäste remissorganen särskilt stor vikt vid hur den nya organisationen Business Finland kommer fungera som en del av Finlands närings- och innovationspolitik som helhet i synnerhet med beaktande av den pågående landskapsreformen. Remissorganen, särskilt NTM-centralerna och landskapsförbunden, betonade samarbetets vikt i företagsservicen som helhet. I vissa yttranden framfördes farhågor om att resultatet av reformen snarast kommer att bli att det skapas en ny förvaltningsnivå mellan kunden och ministeriet.

I de flesta yttrandena låg tyngdpunkten på närings- och innovationspolitiken, och det framfördes färre kommentarer om den lagtekniska utformningen och formuleringarna i regeringens proposition. Undervisnings- och kulturministeriet och Arene rf önskade att yrkeshögskolorna beaktas och centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry) att jord- och skogsbruksproducenterna beaktas.

I flera yttranden efterlystes även mera omfattande utredningar och undersökningar om företagstjänsternas ställning och framtid samt internationella jämförelser. De juridiska förutsättningarna för att bolaget ska kunna fatta förvaltningsbeslut kommenterades också. En del av remissorganen ansåg att den mängd förvaltningsuppgifter bolaget ska sköta blir för stor. Justitieministeriet menade att regeringens propositionsutkast inte innehåller tillräckliga motiveringar om ändamålsenligheten med verksamhet i bolagsform med hänsyn till 124 § i grundlagen och att det planerade föredragningsförfarandet från bolaget till finansieringsverket inte går att genomföra. Finansministeriet hade samma åsikt.

Yttrandena har beaktats, särskilt när det varit fråga om juridiska kommentarer exempelvis om skötseln av uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt. Lagförslaget har ändrats i detta avseende, och fler uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt än enligt den ursprungliga planen ska fortsättningsvis skötas av ämbetsverket. De lagtekniska kommentarerna och korrigeringsförslagen har beaktats. Ministeriets ledning har informerats om att en närings- och innovationspolitisk diskussion har föreslagits så att förslaget kan beaktas i styrningen av verksamheten framöver.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Finansieringsverket, bolaget och helheten Business Finland som de bildar. Enligt förslaget ska Innovationsfinansieringsverket Business Finland som driver närings- och innovationspolitik och aktiebolaget Business Finland bilda helheten Business Finland som ska höra till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde och styras av ministeriet. Innovationsfinansieringsverket Business Finland (finansieringsverket) svarar för ägarstyrningen av Business Finland Ab (bolaget) och Tekes Pääomasijoitus Oy, som är helt statsägda, på det sätt som anges i 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

Syftet med ändringen är dels att göra företagstjänsterna klarare genom att slå ihop kundgränssnitten för innovation och exportfrämjande, dels att göra en klarare indelning än i dag i uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt och anvisas finansieringsverket och andra uppgifter som anvisas bolaget. Detta ger i framtiden också fler möjligheter att utveckla verksamheten smidigt inom statens och den offentliga maktens företagsservice.

Finansieringsverket och bolaget ska ledas som en helhet med en gemensam strategi och ett enhetligt ledningssystem. Tekes och Finpros nuvarande separata ledningssystem gör det inte lättare att uppnå statsrådets mål för företagsservicesystemet. Helheten Business Finland som bildas av finansieringsverket och bolaget ska producera och tillhandahålla företagstjänster under det gemensamma namnet Business Finland. I den operativa verksamheten och i kundservicen ska det gemensamma namnet Business Finland användas.

2 §. Verksamhetens syfte. Syftet med verksamheten i den funktionella helhet som bildas av finansieringsverket och bolaget är att med innovationer och teknik som medel hjälpa näringar att förnya och utveckla sig, främja internationellt nätverkande och förbättra arbetslivets kvalitet. Verksamheten ska öka mervärdet, stärka tillväxten i näringslivet och den internationella konkurrenskraften, öka exporten och de utländska investeringarna och kapitalplaceringarna i Finland samt turismen från utlandet till Finland. På lång sikt ska den höja produktiviteten och skapa arbetsplatser och välbefinnande.

Den strategiska och funktionella sammanslagningen av finansieringsverket och bolaget gör det lättare att bygga upp ett enhetligt gränssnitt mot kunderna, vilket skapar förutsättningar för att uppnå målen. De företag som använder tjänster som anknyter till främjande av innovation och export behöver till exempel dessa tjänster samtidigt, varför det är ändamålsenligt att de operativa uppgifter i samband med kundserviceverksamheten som sammanhänger med verkställigheten av närings- och innovationspolitiken sköts av bolaget. Detta gör det möjligt att förena expertresurserna och tillhandahålla tjänsterna ”över en disk”.

3 §. Finansieringsverkets uppgifter. Finansieringsverket ska producera finansierings-, expert- och nätverkstjänster genom vilka det ska främja:

- 1) utvecklande av innovationer, teknik och ny affärsverksamhet,
- 2) produktiva innovations- och försöksmiljöer samt innovationsförmåga,
- 3) forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och ett omfattande utnyttjande av dess resultat i näringsverksamhet, i arbetslivet och på annat håll i samhället,

- 4) internationalisering av finländska företag och finländsk forskning, ökad export samt företagens kunnande inom internationell affärsverksamhet,
- 5) utländska investeringar och kapitalplaceringar i Finland,
- 6) tillväxt och utveckling av turismen från utlandet till Finland, och
- 7) utveckling av kapitalplaceringsmarknaden för företagens tidiga fas.

Förteckningen innefattar de nuvarande Innovationsfinansieringsverket Tekes och Finpro Oy:s centralaste uppgifter. Det handlar om de viktigaste uppgifterna inom statskoncernen när det gäller den praktiska verkställigheten av närings- och innovationspolitiken. I uppgifterna accentueras vikten av såväl kontakter till företagsvärlden som fungerande kontakter till högskole- och forskningsvärlden och till aktörer i innovationsfinansieringsbranschen liksom även till aktörer i landskapen.

Finansieringsverket ska leda helheten och sköta vissa stödfunktioner. I bolaget sköts främjandefunktioner som anknyter till de uppgifter som nämnts ovan. Finansieringsverket fastställer genom ett serviceavtal de prestationer som verket ska köpa av bolaget. Finansieringsverket ska enligt förslaget ha tillräcklig sakkunskap för att kunna styra bolagets verksamhet som ett led i verkställigheten av närings- och innovationspolitiken.

När det gäller statsunderstöd för uppgifter som nämns i punkterna 1–7 ska finansieringsverket även fungera som statsbidragsmyndighet. Finansieringsverket ska också sköta statsbidragsmyndighetens uppgifter i samband med närings-, energi- och miljöpolitiska stöd. I dessa fall ska finansieringsverket i praktiken sköta de uppgifter som för närvarande enligt lag åligger Innovationsfinansieringsverket Tekes. Med finansiering avses bidrag och lån som faller inom ramen för lagstiftningen om dessa. Lånen kan även vara kapitallån. För de aktuella stödformerna finns det särskilda förordningar för vilka namnändringar förbereds.

Finansieringsverket ska dessutom enligt förslaget sköta sådana uppgifter i anslutning till planering, utredningar, försök och uppföljning inom närings- och innovationspolitiken som arbets- och näringsministeriet ger verket inom ramen för sin resultatstyrning eller som särskilt åläggs verket genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om de uppgifter enligt ovan som finansieringsverket ska sköta utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §. Konkurrensutsättning för små och medelstora företags räkning. Paragrafen motsvarar 3 a § i den gällande lagen om Tekes. Enligt lagförslaget ska finansieringsverket med iakttagande av lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) få konkurrensutsätta varu- och tjänsteleverantörerna för sådana små och medelstora företags räkning som i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001) får finansiering av finansieringsverket eller bolaget för forsknings-, utvecklings- eller innovationsverksamhet. Byggarbeten får inte finansieras.

I princip används tjänster som konkurrensutsätts av finansieringsverket av de företag som annars bör konkurrensutsätta upphandlingarna enligt upphandlingslagen när de får stöd för över hälften av värdet på upphandlingen. Ett företag får välja en leverantör för en upphandling som finansieringsverket har konkurrensutsatt för företagets räkning.

Med små och medelstora företag avses i överensstämmelse med den gällande bestämmelsen företag enligt kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

5 §. Ledningen av finansieringsverket. Enligt förslaget ska finansieringsverket ha en generaldirektör som leder, övervakar och utvecklar finansieringsverket och den funktionella helhet som bildas av finansieringsverket och bolaget. Generaldirektören utses av statsrådet. Han eller hon ansvarar inför arbets- och näringsministeriet för verksamhetens resultat och för att målen uppnås.

Ledningssystemet har utformats så att det accentuerar generaldirektörens ställning och beslutanderätt vid ledningen av finansieringsverket och bolaget. Särskilt med hänsyn till ibruktagandet och den första fasen i tillämpningen av den nya verksamhetsmodellen är det viktigt att generaldirektören har en central roll vid ledningen av organisationernas verksamhet och vid utarbetandet av riktlinjer för verksamheten. Genom lagändringen eftersträvas en sammanslagning av de tjänster som främjar innovation och export. Vid en sådan förändringsprocess bör generaldirektören ha tillräckliga administrativa verktyg för att leda förändringen.

Generaldirektören fastställer finansieringsverkets arbetsordning, där även delegeringen av befogenheter som gäller den praktiska verksamheten och beslut av mindre betydelse anges närmare. Genom arbetsordningen kan en del av generaldirektörens beslutanderätt överföras till en person som står i anställningsförhållande till finansieringsverket.

Generaldirektören bestämmer enligt förslaget om ägarstyrningen av de aktiebolag enligt lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) som administreras av verket och som nämns i 1 § i denna lag. Genom att koncentrera ägarstyrningen till generaldirektören stärker man den dynamik som behövs i ägarstyrningen.

Den som utsetts till generaldirektör ska innan han eller hon mottar uppdraget lämna en redogörelse för sina bindningar enligt 8 a § i tjänstemannalagen.

6 §. Finansieringsverkets direktion. Finansieringsverket ska enligt förslaget ha en direktion som statsrådet utnämner för två år i sänder. Statsrådet utser en ordförande och en vice ordförande för direktionen.

Eftersom företagsfältet utvecklas och förändras kraftigt får två år anses vara en lämplig mandatperiod för direktionen.

Till direktionen ska det höra minst fem och högst tio personer som insatt i finansieringsverkets verksamhetsområde. Av dem ska en representera arbets- och näringsministeriet. När antalet ledamöter i direktionen övervägs, finns det skäl att beakta att det i helheten Business Finland även kan ingå delegationer.

Bortsett från personalens representant ska en person som är anställd hos finansieringsverket eller bolaget inte kunna utses till medlem i direktionen.

Enligt förslaget är generaldirektören föredragande i direktionen. Han eller hon har närvaro- och yttranderätt på direktionens sammanträden. Det är fråga tekniska arrangemang som är vanliga inom statsförvaltningen och som närmast rör organiseringen av sammanträdena.

Finansieringsverkets personal ska enligt förslaget bland sig välja en representant i direktionen som har närvaro- och yttranderätt på direktionens sammanträden med undantag för utnämningssärenden.

7 §. Direktionens uppgifter. Direktionen ska enligt förslaget styra, följa och övervaka helheten Business Finlands verksamhet. Den beslutar om de allmänna riktlinjerna för helheten Business Finlands verksamhet med beaktande av de mål som arbets- och näringsministeriet ställer upp samt principerna och riktlinjerna för ägarstyrningen. Direktionens roll har bestämts med beaktande av behovet att ge generaldirektören stor tyngd särskilt när den nya verksamhetsmodellen tas i bruk och i den tidiga fasen av verksamheten.

Direktionen ska enligt förslaget besluta om beviljande av finansiering till företag och sammanslutningar för projekt som hör till finansieringsverkets uppgiftsområde inom ramarna för de bevillningsfullmakter som fastställts i statsbudgeten. Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av finansiering får enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid finansieringsverket ska det enligt förslaget fattas finansieringsbeslut som gäller belopp av olika storlek, och indelningen av besluten i hierarkiska nivåer kommer att fastställas i arbetsordningen med utgångspunkt i detta.

När direktionen fattar beslut ska den fungera som ett kollektiv där ordförandens röst avgör i det fall att rösterna faller lika. Bestämmelser om direktionens sammansättning, övriga uppgifter och beslutsfattande kan enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §. Delegationer för Business Finland. Enligt förslaget ska finansieringscentralen kunna tillsätta delegationer för att följa helheten Business Finlands verksamhet.

I delegationernas sammansättning kan man beakta centrala intressentgrupper och specialkunskande som gör det lättare att uppnå målen med helheten Business Finlands verksamhet. Syftet med delegationerna är att stödja helheten Business Finlands verksamhet genom att skapa direkta kontakter till företagsledningen och genom att dra nytta av företagsledningens ståndpunkter. Delegationernas verksamhet innefattar inte utövning av offentlig makt.

9 §. Anställningsvillkor för personal utomlands. I fråga om avlöningen av personal vid finansieringsverket som tjänstgör utomlands och utlandsrepresentationens ersättningar, arbetstid, semestrar och tjänstledighet gäller vad som föreskrivs om utlandsrepresentation eller vad som avtalas med stöd av lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970).

Personalen utomlands består av såväl personer som är utstationerade från Finland som personer som anställts på plats, och den är i regel anställd vid bolaget. Man arbetar även i ökande grad med lokala partner. Vid kontoren utomlands strävar man efter att i framtiden i ökande utsträckning samverka med utrikesministeriet till exempel genom att verka i gemensamma lokaler när det anses ändamålsenligt eller genom att använda gemensamma verktyg. Cheferna för utlandsrepresentationerna har som landschefer en central roll vid styrningen av genomförandet av åtgärdsplanerna. Dessa bestäms i samarbete med utrikesministeriet.

De årliga målen för utlandsfunktionerna fastställs av utrikesministeriet och Business Finland i samarbete med beaktande av eventuell personal som andra ministerier har i utlandet.

10 §. Närmare bestämmelser om finansieringsverkets förvaltning. I fråga om behörighetsvillkoren och tillsättandet av tjänster vid finansieringsverket gäller det som anges i statstjänstemannalagen (750/1994). Bestämmelser om organisation, ledning, beviljande av tjänstledighet

för tjänstemän, vikariat och representation av staten i domstolar och ämbetsverk utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att förordningen om Business Finland ska beredas samtidigt som lagen eller utan dröjsmål efter det att lagen stiftats.

11 §. Bolagets uppgifter. Bolaget ska hålla sig till sina lagstadgade uppgifter. Enligt förslaget ska det styras av finansieringsverket och arbeta på grundval av det serviceavtal som det ingår med verket. Bolaget Business Finland ska främja

- 1) företagens kapacitet att utveckla och kommersiellt utnyttja ny teknik och innovationer samt uppkomsten av nya innovativa företag och affärsverksamheter,
- 2) forsknings- och utvecklingsarbete som stöder förnyelse av näringslivet,
- 3) samarbete mellan företag samt mellan företag, offentliga samfund och forskningsorganisationer;

Uppgifterna 1—3 hör till Innovationsfinansieringsverket Tekes centrala uppgifter. Det att Tekes och Finpros uppgifter samlas i Business Finland återspeglar det övergripande målet att de två aktörernas uppgifter ska sammanföras i en gemensam serviceprocess.

- 4) internationalisering av finska företag och finsk forskning, finsk exporttillväxt och kunnande inom internationell affärsverksamhet för företag,
- 5) utländska investeringar och kapitalplaceringar i Finland,
- 6) tillväxt och utveckling av turismen från utlandet till Finland.

Dessa tre uppgifter ha utgjort en central del av Finpro Oy:s uppdrag. Internationalisering av företagen och främjande av internationell forskning har också hört till Tekes centrala uppgifter. I den nya helheten sammanförs sålunda dessa servicehelheter.

Närmare bestämmelser om bolagets uppgifter får enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet. Bolagets uppgifter härrör från finansieringsverkets uppgifter, och till sin karaktär innebär de genomförande och verkställande i praktiken av andra uppgifter som hör till finansieringsverket än de som sammanhänger med finansieringsbeslut. Uppgifterna förutsätter att kompetensen och sakkunskapen utvecklas på alla uppgiftsområden till stöd för finansieringsbeslut och programplanering. Bolaget producerar tjänster som anknyter till finansieringsverkets uppgifter enligt ett serviceavtal som det ingår med verket och under styrning av verket. I serviceavtalet fastställs årligen vilka prestationer som finansieringsverket köper av bolaget, grunderna för prissättningen av dem och hur stor den ersättning som finansieringsverket betalar bolaget ska vara. För tjänsterna kan det utarbetas egna avtalsbilagor där precisare resultat- och effektmål och kvalitetskriterier för tjänsterna samt övriga omständigheter anges.

Bolagets ledning ska enligt förslaget organiseras i enlighet med aktiebolagslagen.

Bolaget ska även utföra eller låta utföra undersökningar och utredningar som gäller finansiering av FUI och internationalisering samt finansieringens genomslagskraft. Bolaget ska under finansieringsverkets ledning sköta de tjänster som i nuläget sköts av Finpro Oy, såsom tjänster som gäller företags internationalisering, genomförandet av rådgivningstjänsterna för internationalisering och tjänster för nätverkande, tjänster som gäller främjande av utländska investe-

ringar i Finland och turism från utlandet till Finland liksom programverksamhet i anslutning till de tidigare nämnda delområdena.

Bolaget ska sköta den internationella verksamhet som hör till dess uppdrag. Närmare bestämmelser om bolagets uppgifter får enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §. *Bolagets ekonomiska verksamhet.* Enligt förslaget är syftet med bolagets verksamhet inte att generera vinst. Bolagets eventuella vinst ska i sin helhet användas till verksamhet som är förenlig med bolagets uppgifter såsom kompetensutveckling. Bolaget verkar inte på en marknad med konkurrens, utan dess uppgifter sammanhänger med sådana närings- och innovationspolitiska verkställighetsuppgifter som till exempel inte kan konkurrensutsättas i sin helhet.

13 §. *Serviceavtalet mellan finansieringsverket och bolaget.* Finansieringsverket och bolaget ska enligt förslaget årligen utarbeta ett serviceavtal där de åtgärder som grundar sig på bolagets lagstadgade uppgifter och den ersättning för dem som årligen ska betalas till bolaget fastställs. Till serviceavtalet fogas en plan över helheten Business Finlands verksamhet under den kommande fyraårsperioden. Planen är närmast avsedd att vara ett dokument som underlättar planeringen av verksamheten utan att vara bindande.

På finansieringsverkets upphandlingar hos bolaget ska upphandlingslagen inte tillämpas. Förhållandet mellan finansieringsverket och bolaget uppfyller de villkor för förhållandet mellan anknutna enheter som anges i 15 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och som innebär att upphandlingslagen inte ska tillämpas på upphandlingsavtal som ingås inom ramen för avtalsförhållandet. Med anknuten enhet avses enligt 15 § 1 mom. i upphandlingslagen en enhet som är formellt fristående från den upphandlande enheten och självständig med tanke på beslutsfattandet. En förutsättning är dessutom att den upphandlande enheten självständigt eller tillsammans med andra upphandlande enheter utövar bestämmande inflytande över den anknutna enheten på samma sätt som över sina egna kontor och att den anknutna enheten bedriver högst fem procent av sin affärsverksamhet och med högst en andel på 500 000 euro tillsammans med andra aktörer än de upphandlande enheter som utövar ett bestämmande inflytande över den. Bestämmelserna om anknutna enheter grundar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG. I artikel 12.1 b i direktivet har villkoret om den anknutna enhetens förhållande till den upphandlande enheten, som gäller verksamhetens inriktning, formulerats så att den kontrollerade juridiska personen utför mer än en viss procentuell andel av sin verksamhet för den upphandlande myndighetens räkning eller för andra juridiska personer som den upphandlande myndigheten utövar kontroll över.

Bolagets funktioner ska enligt förslaget ha samband med genomförandet av de främjandeåtgärder och övriga åtgärder som finansieringsverket önskar. Utöver administrativa stödtjänster ska finansieringsverket låta bolaget utföra de uppgifter i anslutning till det praktiska fullgörandet av finansieringsverkets kärnuppgifter som fastställs i 3 §. Enligt serviceavtalet riktas en betydande del till företag och forskningsorganisationer eller till andra parter än finansieringsverket. För uppgifter som bolaget utfört eller administrerat i enlighet med sitt avtal med finansieringsverket får bolaget ta ut en avgift av den som helt eller delvis använder tjänsten. I så fall är det inte fråga om verksamhet som bekostas av finansieringsverket. På bolaget ska det inte överföras andra uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt än de som anges i lagen.

I praktiken betyder detta till exempel liknande arrangemang som i nuläget, där företag som drar nytta av tjänster som bolaget utför genomfaktureras för underleverantörskostnaderna för tjänsterna och dessutom faktureras för bolagets administrativa arbete. Normalt täcks kostna-

derna för exempelvis exportfrämjande resor till utlandet med avgifter som tas ut av de deltagande företagen. I gemensamma projekt eller kampanjer avsedda för företagsgrupper tar projektadministratören ut en del av kostnaderna av företagen, men företaget kan få statsunderstöd för en del av kostnaderna.

Avsikten är inte att bolaget ska sälja varor eller tjänster på marknaden. Eftersom alla bolagets ovan nämnda funktioner grundar sig på uppgifter som det fått av finansieringsverket genom avtal, ska de därför inte räknas med i den affärsverksamhet som bolaget bedriver med andra aktörer än med upphandlingsenheten som utövar bestämmande inflytande i bolaget, trots att de i praktiken utförs för företag eller för andra parter än finansieringsverket.

14 §. Finansieringsbeslut. Enligt förslaget fungerar finansieringsverket som statsbidragsmyndighet och fattar beslut enligt statsunderstödslagen (688/2001) om att bevilja, ändra eller betala ut statsunderstöd samt lånebeslut enligt lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988) om vilka närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessa uppgifter motsvarar i stora drag Tekes nuvarande uppgifter som statsbidragsmyndighet.

Även bolaget ska enligt förslaget kunna fungera som statsbidragsmyndighet och fatta beslut om att bevilja, ändra eller betala ut sådana statsunderstöd enligt de minimis-villkor som avses i statsunderstödslagen (688/2001) och vars värde inte överskrider 100 000 euro. Det är ändamålsenligt att överföra beslutsfattandet till bolaget på grund av de små stödbelopp som besluten gäller och på grund av den arbetsmängd som de medför. Det är även ändamålsenligt att ordna föredragningen i bolaget när det gäller de beslut som bolaget ska fatta.

Finansieringsverket ska till en början fatta alla finansieringsbeslut. Senare kan man genom förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om ett förfarande enligt vilket de finansieringsbeslut som beskrivs ovan även kan fattas av bolaget. Statsrådets förordning om fattandet av finansieringsbeslut ska enligt förslaget kunna utfärdas när finansieringsverket har skapat tillräckliga förfaranden för övervakning av bolagets finansieringsverksamhet och bolaget har den personal och de system för ekonomiförvaltning och bokföring som behövs för uppgiften samt de datasystem som krävs för genomförandet av finansieringsverksamheten.

Enligt lagen ska bolaget besluta endast om sådana finansieringstjänster enligt de minimis-villkor som avses i EU:s bestämmelser om statsunderstöd, och där man i besluten inte använder omfattande och fri prövning utan beslutet närmast grundar sig på en bedömning av om villkoren för att bevilja stödet är uppfyllda. Bolagets beslut ska grunda sig på lagen och på bestämmelser om stödformerna i fråga. För närvarande motsvarar de beslut som med stöd av den föreslagna lagen i framtiden ska kunna fattas av bolaget ca 15 procent av Tekes hela finansieringsfullmakt, det vill säga sammanlagt ca 80 miljoner euro om året. Numerärt utgör dessa beslut ca 65 procent av alla beslut, det vill säga med nuvarande volym ca 3 800 beslut per år. Enligt förslaget ska bolaget inte fatta lånebeslut.

En överföring av offentlig makt till bolaget skulle till denna del vara motiverad, eftersom lösningen skulle förbättra den service i mindre skala som särskilt tillhandahålls för små och medelstora företag. Den skulle också göra beslutsförfarandet snabbare särskilt i fråga om mindre projekt.

På beslutsfattare och föredragande tillämpas de författningar som gäller förvaltningsbeslut, såsom förvaltningslagen, offentlighetslagen och språklagen, samt bestämmelserna om straff-

rättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om förordnandet av de tjänstemän och den föredragande vid bolaget som deltar i beslutsfattandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Finansieringsverket ska styra och övervaka bolagets finansieringsverksamhet. Bolaget ska övervaka användningen av de statsunderstöd som det beviljar. Finansieringsverket beslutar om granskning av mottagare av statsunderstöd som finansieringsverket eller bolaget beviljat.

Eftersom granskningar som gäller återkrav, inställning av utbetalning, avslutande av utbetalning och granskning av stödtagnarna enligt en grundlagstolkning innefattar betydande utövning av offentlig makt, ska dessa uppgifter fortsättningsvis skötas av finansieringsverket som är ett ämbetsverk.

15 §. Sökande av ändring i beslut av finansieringsverket och i beslut av bolaget i ärenden som gäller statsunderstöd. En part som är missnöjd med ett beslut av finansieringsverket eller bolaget i ett ärende som gäller statsunderstöd får enligt förslaget begära omprövning inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Omprövningsbeslutet ska fattas av finansieringsverket oavsett om beslutet som omprövningen gäller är fattat av finansieringsverket eller bolaget. Omprövningsbeslut får överklagas genom besvär i enlighet med förvaltningsprocesslagen (585/1996). Beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas bara om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärsrätt.

Med beaktande av att den juridiska sakkunskapen i ärendet och även det juridiskt administrativa kunnandet i huvudsak kommer att finnas vid finansieringsverket är det ändamålsenligt att låta vägen för överklagande gå via finansieringsverket.

16 §. Tillsyn över bolaget samt utlämnande av uppgifter. Finansieringsverket ska enligt förslaget övervaka bolagets verksamhet och får vid behov granska bolagets finansieringsverksamhet i nödvändig utsträckning. Finansieringsverkets övervakning av bolaget åtskiljs funktionellt från de funktioner som sammanhänger med ägarstyrningen av bolaget.

Bolaget ska trots sekretessbestämmelserna på begäran ge ministeriet och finansieringsverket uppgifter som är nödvändiga för ledningen av och tillsynen över bolaget. Trots sekretessbestämmelserna får ministeriet och finansieringsverket för bolagets bruk överföra uppgifter som är nödvändiga för verksamheten.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter för tillhandahållande av företagstjänster finns i lagen om kundinformationssystemet för företagstjänster (293/2017).

17 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Genom lagen upphävs lagen om Innovationsfinansieringsverket Tekes (717/2008) av den 21 november 2008 och lagen om aktiebolaget Finpro Oy (1446/2015) jämte ändringar. Tekes namn ändras enligt förslaget till Innovationsfinansieringsverket Business Finland och Finpro Oy:s namn till Business Finland Ab.

18 §. Övergångsbestämmelser.

Ändring av personalens anställningsförhållande

En del av det nuvarande Innovationsfinansieringsverket Tekes personal övergår i Business Finland Ab:s tjänst när lagen har trätt i kraft. På överföringen tillämpas enligt förslaget be-

stämmelserna om överlåtelse av rörelse i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen ([750/1994](#)) och i 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen ([55/2001](#)). Den personal som övergår anges i överlåtel-sedokument. Beslut om vilka anställda som ska övergå och när de ska övergå fattas av finansieringsverket. Arrangemanget beror på att organisationerna ombildas stegvis med avseende på de olika funktionerna efter det att lagen trätt i kraft. Samtidigt säkerställer man att organisationerna kan fungera normalt utan avbrott som till exempel skulle kunna orsakas av datasystemen.

Anställda vid Innovationsfinansieringsverket Tekes som är anställda i tjänst eller i tjänsteförhållande ska enligt förslaget övergå till Business Finland Oy på så sätt att tjänsterna avskaffas och tjänsteförhållandena avslutas utan uppsägningar efter det att lagen trätt i kraft. De anställda som övergår blir anställda i arbetsavtalsförhållande i det nya bolaget vid nämnda tidpunkt. För att avskaffa tjänsterna och avsluta tjänsteförhållandena krävs inte samtycke. De anställda i arbetsavtalsförhållande som sköter uppgifter som övergår till Business Finland Ab övergår liksom uppgifterna till Business Finland Ab vid nämnda tidpunkt, och de blir anställda i arbetsavtalsförhållande vid bolaget. De som är anställda för viss tid i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande övergår till att vara anställda i arbetsavtalsförhållande hos bolaget för den tid som återstår av den ursprungliga anställningen. Att typen av anställning ändras påverkar inte anställningens kontinuitet. Om en uppgift överförs till bolaget efter det att lagen trätt i kraft, ska bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i statstjänstemannalagen och i arbetsavtalslagen tillämpas på överföringen fram till utgången av 2020. Därefter ska tillämpligheten hos bestämmelserna om överlåtelse av rörelse avgöras enligt de aktuella lagarna.

Rättigheter och skyldigheter som följer av tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelserna övergår på bolaget. Detta gäller dock inte sådana rättigheter och skyldigheter som uttryckligen följer av tjänsteförhållandet och som inte normalt hör till arbetsavtalsförhållanden. Business Finland Oy är skyldigt att iakttä de tjänste- och arbetskollektivavtal som gällde vid tidpunkten för överlåtelserna på det sätt som föreskrivs i 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946).

För en lönefordran eller en annan fordran som grundar sig på tjänsteförhållandet och som förfallit före övergången svarar finansieringsverket och bolaget solidariskt. Finansieringsverket är likväl ansvarigt inför förvärvaren för en fordran som förfallit före övergången om inte något annat har överenskommit.

De anställda som övergår till bolaget övergår från det pensionssystem som avses i statens pensionslag till arbetspensionssystemet för den privata sektorn. Grundprincipen är att pensionsförmånerna för dem som övergår ska tryggas och att deras pensionsskydd ska motsvara det nuvarande pensionsskyddet. Den eventuella kostnaden för tilläggspensionsskyddet blir ca 500 000 euro. Behovet att ordna med tilläggspension gäller endast dem som oavbrutet varit i statens tjänst åtminstone sedan den 31 december 1992. För dem vars anställning hos staten inletts senare finns det inget behov av tilläggspensionsskydd, eftersom nivån på pensionsskyddet enligt statens och den privata sektorns arbetspensionssystem motsvarar varandra till dessa delar.

När en anställd övergår till bolaget ändras lönebeloppet inte.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

När beredningen av lagen har slutförts, utarbetas ett förslag till förordning av statsrådet om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland samt en del andra nödvändiga ändringar av lagar och förordningar.

3 Ikraftträdande

Lagändringen avses träda i kraft den 1 januari 2018.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter ska enligt 80 § i grundlagen utfärdas genom lag. Med individ avses även privaträttsliga sammanslutningar. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska även de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, och då endast om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 2/2001 rd) om den regeringsproposition (RP 215/2000 rd) som ledde till att lagen om statliga exportgarantier stiftades ansett att det trots att verksamheten med statliga exportgarantier har starka privaträttsliga drag är fråga om en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § grundlagen. Det var dock enligt grundlagsutskottets åsikt inte fråga om betydande utövning av offentlig makt när man beaktade bland annat att besluten är förknippade med en rätt omfattande prövning.

Grundlagsutskottets utlåtande GrUU 8/2014 rd om regeringens proposition HE 54/2013 rd med förslag till lag om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät och lag om ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen gällde ordnandet av tjänsteproduktionen i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät utanför myndighetsorganisationen i det enkom för ändamålet inrättade icke vinstdrivande aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy som helt och hållet ägs av staten. I utlåtandet har utskottet inte ansett det strida mot grundlagen att de tjänster som säkerställer att kommunikationen mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället är störningsfri och obruten tillhandahålls av ett aktiebolag. Enligt utskottet har det genom bestämmelser i lagförslaget om den offentliga förvaltningens säkerhetsnät säkerställts att tjänsteproducenten är ett icke-vinstdrivande, helt statsägt aktiebolag eller ett dotterbolag som aktiebolaget äger helt och hållet, vilket enligt utskottet innebär att tillsynen och styrningen är något lättare att ordna än om det vore fråga om ett rent kommersiellt företag.

I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 45/2006 rd behandlades regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral och av vissa lagar som har samband med den. Vissa uppgifter som tidigare enligt lag sköttes av skogscentralerna och som ansågs innefatta betydande utövning av offentlig makt, överfördes till Landsbygdsverket. För att säkerställa en oavhängig och opartisk skötsel av de uppgifter som innefattar sådan utövning av offentlig makt som inte betraktas som betydande skiljdes dessa uppgifter tydligare åt från skogscentralernas övriga verksamhet. Lagförslagen kunde behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Bolaget Business Finland som ingår i helheten Business Finland ska enligt förslaget vara ett aktiebolag som helt ägs av staten, och vars ägarstyrning sköts av finansieringsverket. Bolaget kommer att omfattas av statens budgetekonomi genom finansieringsverket. De uppgifter som innefattar utövande av offentlig makt ska i regel skötas av ämbetsverket och övriga verkställande serviceuppgifter av aktiebolaget (servicebolaget). Fördelningen av årsverken mellan ämbetsverket och bolaget har grovt uppskattats till 200 för ämbetsverket och 400 för bolaget. Ledningen av aktiebolaget grundar sig på att det råder förtroende mellan den statliga ägaren och bolagets styrelse, vilket även ger staten ett kraftfullt redskap för att styra bolaget.

I funktionellt hänseende ska bolaget i regel svara för skötseln av kundgränssnittet och kundrelationerna. Kundinformationen (kunddatabasen, företagets profil, uppgifter om händelser, kontaktuppgifter) samlas hos bolaget och dess experter. Sett till de behov som sammanhänger med verkställigheten av närings- och innovationspolitiken är lösningen ändamålsenlig för statskoncernen.

Vid beredningen av finansieringsbeslut och i beslut som rör finansieringen ska ämbetsverket använda de uppgifter om kunder och projekt som bolaget samlat. Bolaget ska enligt förslaget samla uppgifter om företag på grundval av olika kontakter. Det ska också aktivera fältet, marknadsföra Business Finlands serviceutbud och sprida information om möjligheterna till finansiering från finansieringsverket. De insamlade uppgifterna ska ingå i en CRM-databas som även ska kunna användas av övriga Team Finland-aktörer vid arbets- och näringsministeriet.

Främjandefunktionerna ska skötas av bolaget, vilket gör det lättare att utveckla verksamheten snabbt och att bedöma marknadsbristen. I bolaget verkställs också strategin för Business Finland. Främjandet av innovation och export är ett sådant offentligt uppdrag som bolaget sköter på ett operativt plan under ledning av finansieringsverket och i samarbete med övriga Team Finland-aktörer. I sina främjandepuppgifter kommer helheten Business Finland att verka i konkurrens med andra stater, i synnerhet med Finlands mest betydande konkurrentländer.

Bolaget ska även – i begränsad utsträckning – fatta beslut om statsunderstöd. Detta är ändamålsenligt på grund av att en del stödbeslut har en rutinmässig karaktär. Beviljandet och förvaltningen av statsunderstöd ska betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift som enligt lagen ska kunna skötas av bolaget. Eftersom det enligt förslaget är fråga om stöd som beviljas i form av utvalda standardiserade finansieringsprodukter i enlighet med lagstiftning om de aktuella stöden och eftersom stödbeloppen är begränsade till högst 100 000 euro, handlar det likväl inte om betydande utövning av offentlig makt. Att de aktuella finansieringsbesluten fattas i bolaget är motiverat av ändamålsenlighetsskäl, eftersom fattandet av besluten innebär rutinmässigt verkställande av näringspolitiken.

Som betydande utövning av offentlig makt betraktas däremot återkrav av betalade stöd, inställning och avslutande av utbetalningar och granskningar som gäller stöddagare. Följaktligen ska finansieringsverket fatta beslut om återkrav och inställning av utbetalningar av statsunderstöd oberoende av om stödet beviljats av finansieringsverket eller av bolaget. Verket ska också besluta om granskningar av stöddagarna i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001) och lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988).

På bolagets beslutsförfarande i ärenden som gäller statligt stöd tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och förvaltningslagen (434/2001). I den föreslagna lagen föreskrivs det också om sökande av ändring i beslut som fattas av finansieringsverket och bolaget i ärenden som gäller statligt stöd. Tekes nuvarande interna förvaltnings- och ser-

viceuppgifter som enligt förslaget överförs till bolaget innefattar inte utövning av offentlig makt.

Lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom lagförslaget innebär att uppgifter som innefattar utövning av offentlig makt överförs till ett aktiebolag föreslås det dock att ett utlå-tande ska begäras av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

Lag om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Finansieringsverket, bolaget och den av dessa bildade helheten Business Finland

Innovationsfinansieringsverket Business Finland (*finansieringsverket*), som driver närings- och innovationspolitik, hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Finansieringsverkets verksamhet styrs av arbets- och näringsministeriet.

Finansieringsverket förvaltar aktiebolaget Business Finland Ab (*bolaget*) som är helt statsägt. Bestämmelser om det beslutsfattande som gäller bolagsinnehavet och om ägarstyrningen finns i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

Finansieringsverket och bolaget bildar en funktionell helhet, och de leds enligt en gemensam strategi.

Finansieringsverket förvaltar dessutom aktiebolaget Tekes Venture Capital Ab.

2 §

Verksamhetens syfte

Det övergripande syftet med verksamheten i den helhet som bildas av finansieringsverket och bolaget är att med innovationer och teknik som medel hjälpa näringar att förnya och utveckla sig samt att främja internationellt nätverkande och förbättra arbetslivets kvalitet. Verksamheten syftar dessutom till att öka mervärdet, stärka tillväxten i näringslivet och den internationella konkurrenskraften, öka exporten och utländska investeringar och kapitalplaceringar i Finland, öka turismen från utlandet till Finland samt på längre sikt förbättra produktiviteten och skapa sysselsättning och välbefinnande.

3 §

Finansieringsverkets uppgifter

Finansieringsverket har till uppgift att främja:

- 1) utvecklingen av innovationer och ny teknik samt affärsverksamhet,
- 2) produktiva innovations- och försöksmiljöer samt innovationsförmåga,
- 3) forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och ett omfattande utnyttjande av dess resultat i näringsverksamhet, i arbetslivet och på annat håll i samhället,
- 4) internationalisering av finländska företag och finländsk forskning, ökad export samt företagens kunnande inom internationell affärsverksamhet,
- 5) utländska investeringar och kapitalplaceringar i Finland,
- 6) tillväxt och utveckling av turismen från utlandet till Finland,

7) utveckling av kapitalplaceringsmarknaden för företagens tidiga fas.

Finansieringsverket ska också sköta statsbidragsmyndighetens uppgifter i samband med närings-, energi- och miljöpolitiska stöd.

Finansieringsverket utför dessutom sådana uppgifter i anslutning till planering, utredningar, försök och uppföljning inom närings- och innovationspolitiken som arbets- och näringsministeriet ger finansieringsverket inom ramen för sin resultatstyrning eller som särskilt åläggs finansieringsverket genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om finansieringsverkets uppgifter enligt denna paragraf utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Konkurrensutsättning för små och medelstora företags räkning

Finansieringsverket får med iakttagande av lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) konkurrensutsätta varu- och tjänsteleverantörerna för sådana små och medelstora företags räkning som av finansieringsverket får finansiering enligt statsunderstödslagen (688/2001) för forsknings-, utvecklings- eller innovationsverksamhet.

Små och medelstora företag som för forsknings-, utvecklings- eller innovationsverksamhet fått finansiering från finansieringsverket med en summa som motsvarar över hälften av upphandlingens värde kan för fullgörande av upphandlingen välja en leverantör som finansieringsverket har konkurrensutsatt för företagets räkning.

Med små och medelstora företag avses små och medelstora företag enligt kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

5 §

Ledningen av finansieringsverket

Generaldirektören leder, övervakar och utvecklar finansieringsverket och den helhet som bildas av finansieringsverket och bolaget. Generaldirektören utses av statsrådet. Generaldirektören ansvarar inför arbets- och näringsministeriet för verksamhetens resultat och för att målen uppnås.

Generaldirektören fastställer finansieringsverkets arbetsordning. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören får i arbetsordningen överföras till en person som står i anställningsförhållande till finansieringsverket.

Generaldirektören beslutar om ägarstyrningen av de i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning avsedda aktiebolag som förvaltas av finansieringsverket och nämns i 1 §.

6 §

Finansieringsverkets direktion

Finansieringsverket har en direktion som statsrådet utnämner för två år i sänder. Statsrådet utser en ordförande och en vice ordförande för direktionen.

Till direktionen hör minst fem och högst tio personer som har kännedom om finansieringsverkets verksamhetsområde. Av dem ska en representera arbets- och näringsministeriet.

Den som står i anställningsförhållande till finansieringsverket eller bolaget kan inte utses till medlem i direktionen.

Generaldirektören är föredragande i direktionen. Generaldirektören har närvaro- och yttranderätt vid direktionens sammanträden.

Finansieringsverkets personal väljer bland sig en representant i direktionen som har närvaro- och yttranderätt vid direktionens sammanträden, utom när det gäller utnämningsärenden.

7 §

Direktionens uppgifter

Direktionen styr, följer och övervakar helheten Business Finlands verksamhet och beslutar om de allmänna riktlinjerna med beaktande av de mål som arbets- och näringsministeriet uppställt samt principerna och riktlinjerna för ägarstyrningen.

Direktionen beslutar om beviljande av finansiering till företag och sammanslutningar för projekt som hör till finansieringsverkets uppgiftsområde inom ramen för de bevillningsfullmakter som anvisats i statsbudgeten. Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av finansiering får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om direktionens sammansättning, om direktionens övriga uppgifter, om överföring av beslutanderätt till generaldirektören och om beslutsfattandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Delegationer för Business Finland

Finansieringsverket får tillsätta delegationer för Business Finland för att följa verksamheten i finansieringsverket, bolaget och den helhet som bildas av dem.

9 §

Anställningsvillkor för personal som arbetar utomlands

I fråga om lönen för den personal vid finansieringsverket som tjänstgör utomlands och om deras ersättningar inom utlandsrepresentationen, arbetstid, semestrar och tjänstledighet gäller vad som föreskrivs särskilt eller vad som avtalas med stöd av lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970).

10 §

Närmare bestämmelser om finansieringsverkets förvaltning

Bestämmelser om finansieringsverkets organisation och ledning, om beviljande av tjänstledighet för tjänstemän och om vikariat samt om företrädande av staten vid domstolar och ämbetsverk utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Bolagets uppgifter

Bolaget har till uppgift att främja:

1) företagens kapacitet att utveckla och kommersiellt utnyttja innovationer och ny teknik samt uppkomsten av nya innovativa företag och affärsverksamheter,

- 2) forsknings- och utvecklingsarbete som stöder förnyelse av näringslivet,
 - 3) samarbete mellan företag samt mellan företag, offentliga samfund och forskningsorganisationer,
 - 4) internationalisering av finländska företag och forskning, exporttillväxt och kunnande inom internationell affärsverksamhet för företag,
 - 5) utländska investeringar och kapitalplaceringar i Finland,
 - 6) tillväxt och utveckling av turismen från utlandet till Finland.
- Närmare bestämmelser om bolagets uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Bolagets ekonomiska verksamhet

Syftet med bolagets verksamhet är inte att generera vinst. Bolagets eventuella vinst används i sin helhet till egen verksamhet i enlighet med bolagets uppgifter.

13 §

Serviceavtalet mellan finansieringsverket och bolaget

Finansieringsverket och bolaget upprättar årligen ett serviceavtal där de åtgärder som grundar sig på bolagets lagstadgade uppgifter och den ersättning för dem som årligen ska betalas till bolaget fastställs. Till serviceavtalet fogas en plan över finansieringsverkets och bolagets verksamhet under den kommande fyraårsperioden.

14 §

Finansieringsbeslut

Finansieringsverket fungerar som statsbidragsmyndighet och fattar beslut enligt statsunderstödslagen om att bevilja, ändra eller betala ut statsunderstöd samt lånebeslut enligt lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988). Närmare bestämmelser om besluten utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bolaget kan fungera som statsbidragsmyndighet och fatta sådana i statsunderstödslagen avsedda beslut om att bevilja, ändra eller betala ut statsunderstöd som omfattas av de minimisvillkoren och vars värde inte överskrider 100 000 euro. Närmare bestämmelser om förfarandet samt om förordnandet av de tjänstemän och den föredragande vid bolaget som deltar i beslutsfattandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Finansieringsverket styr och övervakar bolagets finansieringsverksamhet. Bolaget övervakar användningen av de statsbidrag som det har beviljat.

Finansieringsverket beslutar om återkrav, inställning av utbetalning, avslutande av utbetalning och granskning av stödtagnarna när det gäller statsunderstöd som beviljats av finansieringsverket och bolaget.

15 §

Sökande av ändring i beslut av finansieringsverket och i beslut av bolaget i ärenden som gäller statsunderstöd

En part som är missnöjd med ett beslut av finansieringsverket eller med ett beslut av bolaget i ett ärende som gäller statsunderstöd, får begära omprövning av beslutet hos finansieringsver-

ket. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär på det sätt som anges förvaltningsprocesslagen (586/1996). Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

16 §

Tillsyn över bolaget samt utlämnande av uppgifter

Finansieringsverket övervakar bolagets verksamhet och får granska den verksamhet som rör statsunderstöd i behövlig utsträckning.

Bolaget ska trots sekretessbestämmelserna på begäran lämna ministeriet och finansieringsverket de uppgifter som är nödvändiga för ledningen av och tillsynen över bolaget. Bolaget har trots sekretessbestämmelserna rätt att av ministeriet och finansieringsverket få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av sitt uppdrag enligt denna lag.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter för tillhandahållande av företagstjänster finns i lagen om kundinformationssystemet för företagstjänster (293/2017).

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs:

- 1) lagen om Innovationsfinansieringsverket Tekes (717/2008),
- 2) lagen om aktiebolaget Finpro Oy (1446/2015).

Det i den lag som nämns i 2 mom. 1 punkten avsedda Innovationsfinansieringsverket Tekes blir Innovationsfinansieringsverket Business Finland enligt denna lag, och det i den lag som nämns i 2 mom. 2 punkten avsedda aktiebolaget Finpro Oy blir Business Finland Ab.

18 §

Övergångsbestämmelser

En del av Innovationsfinansieringsverket Tekes personal övergår i bolagets tjänst efter ikraftträdandet av lagen. På övergången tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen ([750/1994](#)) och i 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen ([55/2001](#)). Den personal som övergår anges i de handlingar som gäller verksamhetsöverlåtelsen. Finansieringsverket beslutar om den personal som övergår och om tidpunkten för övergången.

När sådan i 1 mom. avsedd personal som innehar tjänster eller står i tjänsteförhållande övergår till bolaget, indras tjänsterna och upphör tjänsteförhållandena utan uppsägning vid en tidpunkt som bestäms senare efter ikraftträdandet av lagen. Hela den personal som övergår blir anställd i arbetsavtalsförhållande hos bolaget från och med den tidpunkten. Indragningen av tjänsterna och upphörandet av tjänsteförhållandena kräver inte samtycke. Till bolaget övergående uppgifter som sköts i arbetsavtalsförhållande och anställda i arbetsavtalsförhållande övergår genom arbetsavtal till bolaget från och med den tidpunkten. De som är anställda för viss tid i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande övergår till att vara anställda i arbetsavtalsförhållande hos bolaget för den tid som återstår av den ursprungliga anställningen. Anställningens kontinuitet påverkas inte av att typen av anställning ändras. Om en uppgift överförs till bolaget efter den tidpunkt som nämns i 1 mom., ska bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i

statstjänstemannalagen och i arbetsavtalslagen tillämpas på överföringen fram till utgången av 2020.

De rättigheter och skyldigheter som följer av tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen övergår på bolaget på det sätt som anges i 5 f § i statstjänstemannalagen. Detta gäller dock inte sådana rättigheter och skyldigheter som uttryckligen följer av tjänsteförhållandet och som inte är utmärkande för arbetsavtalsförhållanden.

För en lönefordran eller en fordran av annat slag som följer av ett tjänsteförhållande och som förfallit till betalning före överlåtelsen svarar finansieringsverket och bolaget solidariskt. Finansieringsverket är likväl gentemot förvärvaren ansvarigt för en fordran som förfallit till betalning före överlåtelsen, om inte något annat har avtalats.

Bolaget är skyldigt att iaktta de tjänste- och arbetskollektivavtal som gäller vid tidpunkten för övergången på det sätt som föreskrivs i 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946).

Den personal som övergår till bolaget ska efter övergången få den lön de hade vid överlåtelse-
setidpunkten.

Helsingfors den 26 oktober 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Näringsminister Mika Lintilä